

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

**Vanhempien, sosiaalityöntekijöiden ja
sijoitettujen nuorten
näkemyksiä yhteistyöstä
lastensuojelulaitoksen kanssa**

Mirketta Aaltonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma AIK
Arvioitavaksi jättämisaika 05 / 2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mirketta Aaltonen	Sivumäärä 52 ja 12 liitesivua
Työn nimi Vanhempien, sosiaalityöntekijöiden ja sijoitettujen nuorten näkemyksiä yhteistyöstä lastensuojelulaitoksen kanssa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Niiranen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Lastensuojelulaitos xxx, Mervi Elfing	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa mitä mieltä nuorisokotiin sijoitettujen nuorten vanhemmat, sosiaalityöntekijät ja nuoret itse ovat nuorisokodin toteuttamasta kasvatustyöstä ja mitkä ovat työn kehittämisen paikat. Vanhemmilta ja sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin myös heidän mielipidettä yhteistyöstä nuorisokodin kanssa sekä sen kehittamisestä. Toteutin opinnäytetyön tilaustyönä länsisuomalaiselle nuorisokodille. Tavoitteena oli tehdä laadukas ja tietoa antava kokonaisuus nuorisokodin henkilökunnalle.</p> <p>Teoriaosuudessa käyn läpi mitä tarkoittavat laatu, laadunhallinta ja laadunjohtaminen. Avaan myös hieman lastensuojelua käsitteenä sekä lapsen osallisuuden merkitystä. Tutkimuksen tietoperusta muodostui aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta esimerkiksi laatuun liittyvä kirjallisuus, lastensuojelulaki ja siihen liittyvä kirjallisuus, lastensuojelulaitoksissa perheiden kanssa tehtävään työhön liittyvä kirjallisuus sekä lastensuojelulaitoksien kasvatustyöhön ja kasvatustyöhön yleisesti liittyvä kirjallisuus. Aineistonkeruumenetelmänä tutkimuksessa käytin postikyselyä, nuorille kysely toteutettiin nuorisokodissa. Opinnäytetyön aineistona oli kyselylomake neljältä vanhemmalta, kolmelta sosiaalityöntekijältä ja seitsemältä nuorelta.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että sosiaalityöntekijät ovat tyytyväisiä nuorisokodissa tehtävään työhön, yhteistyön osalta he kaipaavat yksityiskohtaisempaa tiedottamista nuoren asioista. Kokonaisuutena nuorisokodin hoito ja kasvatustarpeet vastasi vanhempien mielestä heidän lapsensa tarpeisiin. Tärkeimmäksi kehittämisen paikaksi nousi vanhempien tietoisuuden lisääminen nuorisokodin arkisista asioista ja lasten päivittäisestä toiminnasta. Nuoret kaipaavat aikuisilta enemmän huomiota, yhdessä tekemistä ja vähemmän kiirettä.</p>	
Asiasanat: lastensuojelu, nuoruus, vanhemmuus, kehittäminen, yhteistyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Mirketta Aaltonen	Number of Pages 52 + 12
Title Parent's, social worker's and children's views about co-operation with child welfare institution	
Supervisor(s) Juha Niiranen	
Subscriber and/or Mentor Children's home xxx / Mervi Elfing	
Abstract <p>I made this thesis to the western Finnish child welfare institution. The aim of this thesis is to find out what children, their parents and children's social workers think about children's care and education. Children's home workers would like to know which are the work of the development sites. Parents and social workers were also asked their opinions about co-operation with children's home and how the workers can develop it. The goal was to make high-quality and informative package to the staff of the children's home.</p> <p>The theoretical part will tell what is meant by quality, quality control and quality management. The thesis explains the concept of the children welfare and the importance of child inclusion. The theoretical basis is formed for relevant literature, the law of the child welfare, the literature of children's welfare, family work literature and children's education work of literature. This thesis was a qualitative research. The means of collecting material were the postal questionnaire and children fill up the questionnaires to the children's home. This obtained material consisted of four questionnaires from children's parents, three from children's social workers and seven from children.</p> <p>The main result of this thesis was that social workers were satisfied with educational work on the child welfare institution. Co-operations with social workers need more detailed information on children's issues.</p> <p>Parents think that overall the children's home care and education responded to their children's needs. The most important area of development is that parents want to raise their awareness about children's everyday matters and children's day-to-day activities. Children think that they need more attention, more to do and less busy with the children's home adults.</p>	
Keywords child welfare, youth, parenthood, developing, co-operation	

SISÄLLYS

JOHDANTO

1 MITÄ LAATU ON?	6
1.1 Laadunhallinta	8
1.2 Laadun johtaminen	9
2 LAATU LASTENSUOJELUTYÖSSÄ	11
2.1 Lastensuojelun laatukriteerit	12
3 LASTENSUOJELU	14
3.1 Lastensuojelulaki ohjaa toimintaa lastensuojelulaitoksissa	15
3.2 Sijoittumisprosessi	17
3.3 Hoito- ja kasvatusprosessi	18
4 LASTENSUOJELUN ASIAKAS	19
4.1 Lapsen osallisuus	20
5 TUTKIMUSPROSESSI	23
5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma	24
5.2 Tutkimusmenetelmä, aineistonkeruumenetelmä ja tutkimuksen kulku	25
5.3 Aineiston analysointimenetelmät	27
5.4 Tutkimuksen luotettavuus	28
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
6.1 Nuorisokoti kasvuympäristönä sijoitettuina olevien nuorten ja heidän vanhempien näkemyksiä vertaillen	30
6.2 Sosiaalityöntekijöiden mielipiteet nuorisokodista kasvuympäristönä	33
6.3 Vanhempien ja nuorten mielipiteet nuorisokodin päivittäisestä toiminnasta	34
6.4 Yhteistyö vanhempien ja nuorisokodin sekä sosiaalitoimen ja nuorisokodin välillä	38
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	42
7.1 Nuorisokoti kasvuympäristönä	43
7.2 Nuorisokodin päivittäinen toiminta	44
7.3 Yhteistyö vanhempien ja nuorisokodin välillä	45
7.4 Yhteistyö sosiaalitoimen ja nuorisokodin välillä	46
8 POHDINTA	46
8.1 Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden pohdinta	46
8.2 Mitä olisin voinut tehdä toisin	47
8.3 Oman työskentelyn ja oivallusten pohdintaa	48

LÄHTEET

LIITTEET

JOHDANTO

Työskentelen vastaavana ohjaajana nuorisokodissa ja tein opinnäytetyönäni palautekyselyn lastensuojelulaitos xxxssa sijoitettuina olevien nuorten vanhemmille ja sosiaalityöntekijöille. Kysely on lähetetty kuuden nuoren vanhemmalle / vanhemmille sekä viidelle sosiaalityöntekijälle. Opinnäytetyön tavoitteena on saada tietoa sijoitettujen nuorten vanhemmilta ja sosiaalityöntekijöiltä siitä, mitä mieltä he ovat nuorisokodin toteuttamasta kasvatustyöstä ja yhteistyöstä nuorisokodin kanssa sekä niiden kehittamisestä. Tavoitteena on tehdä laadukas ja tietoa antava kokonaisuus nuorisokodin henkilökunnalle. Kesken opinnäytetyön tekemistä päätimme yhdessä työelämän ohjaajan kanssa, että teen kyselyn myös nuorisokodissa asuville nuorille, koska heidän olosuhteita ja kasvatustyötä sekä sen laadun parantamista tässä olemme miettimässä. Nuorten ja vanhempien yksityisyyden suojelemiseksi käytän työssäni lastensuojelulaitoksesta nimitystä nuorisokoti.

Lastensuojelun asiakkaiden määrä on ollut nousussa 1990-luvulta lähtien. Avohuollossa olevien lasten määrä on kasvanut, mutta lapsia sijoitetaan aiempaa enemmän myös kodin ulkopuolelle. (Taskinen 2010, 7-8).

Valtakunnalliset lapsen sijaishuollon laatukriteerit julkaistiin vuonna 2004. Kriteerien mukaan lapsen sijaishuoltoa tulee tarkastella lapsen näkökulmasta. Lapsella on oikeus hyvään sosiaalihuoltoon ja kohteluun sekä tarpeitaan vastaavaan sijaishuolto- paikkaan. (Saastamoinen 2010, 1-2).

Opinnäytetyössäni käsittelen aluksi laatua, laadunhallintaa ja laatujohtamista yleisellä tasolla. Selvitän mitä tarkoitetaan laadulla lastensuojelutyössä, mitkä ovat toimintaa ohjaavat laatukriteerit sekä lastensuojelun laadun osa-alueet. Lastensuojelu –osiossa käyn ensin lyhyesti läpi kuinka paljon lapsia on sijoitettuna kodin ulkopuolella, kerron hieman lastensuojelulaista, kuvaan pääpiirteittäin lastensuojelulaitoksen hoitoprosessit sekä kerron asiakkaan osallisuudesta lastensuojelussa.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa aineistonkeruumenetelmänä käytin kyselylomaketta. Lomakkeessa on kysymyksiä, joihin on vastattu asteikolla 1-5 sekä muutama avoin kysymys myös. Työn lopuksi analysoin tulokset sekä esittelen kehittämisen paikat johtopäätökset -osiossa ja pohdin omaa työskentelyäni ja onnistumistani.

Opinnäytetyön tietoperustana on ollut aiheeseen liittyvä kirjallisuus sekä aiheesta aiemmin tehdyt tutkimukset. Aineistona olen käyttänyt laatuun, lastensuojeluun, sijaishuoltoon sekä kasvattamiseen liittyvää kirjallisuutta ja nettiaineistoa.

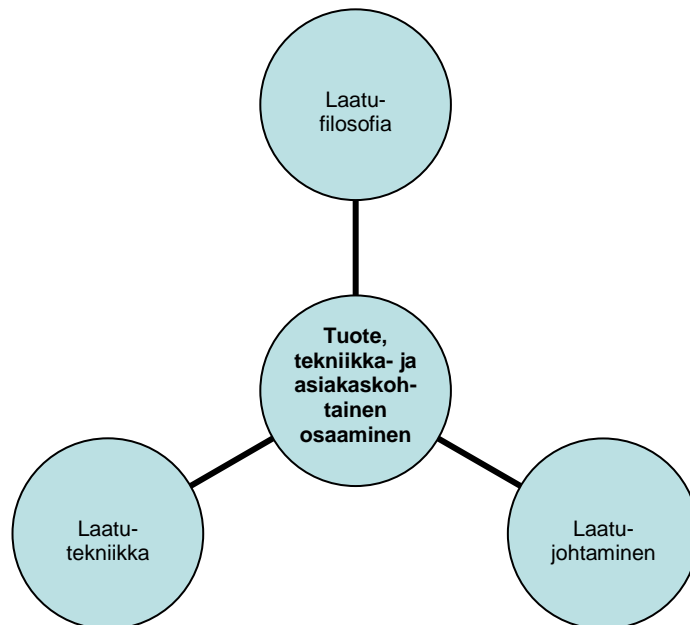
1 MITÄ LAATU ON?

Laatu on käsitteenä ja sanana moniulotteinen ja edustaa eri asioita eri ihmisille. Laadussa on kyse niistä ominaispiirteistä, jotka liittyvät palvelun tai toiminnan kykyyn täyttää sille asetetut vaatimukset, kuten kestävyys, luotettavuus ja arvokkuus. Laadun vaatimukset voivat perustua lakiin, määräyksiin, sopimukseen tai erikseen määriteltyihin asiakkaiden tarpeisiin. Pystyäkseen tuottamaan hyvää laatua on selvitettävä ja otettava huomioon eri tahojen tarpeet, vaatimukset ja odotukset. (Lillrank 2003, 19, Rousu & Holma 2004, 10).

Jokainen käsittää laadun henkilökohtaisesti ja eri tavalla, laatu voi olla täysin vastakkainen toisen henkilön odotuksiin tai kokemuksiin nähden. Tunnettuja laadun määritelmiä ovat mm. J.M. Juran ”laatu on sopivuutta käyttötarkoitukseen” tai G.D. Edwardsin ”laatu on kykyä tyydyttää asiakkaan tarpeet”. (Lecklin & Laine 2009, 15.)

Laadun kolme osatekijää asiakkaan näkökulmasta ovat 1) miten hyvin tuote, tavara tai palvelu vastaa asiakkaan vaatimuksia ja odotuksia, 2) tapa, jolla palvelu suoritetaan, tämä saattaa olla jopa lopputulosta tärkeämpi sekä 3) asiakkaan mielikuva organisaatiosta eli yrityksen imago. (Ylikoski 1999, 118).

Laatu liittyy aina johonkin tuotteeseen, palveluun, asiakkaaseen tai markkinatilanteeseen eikä laatua synny ilman näiden tilanteiden osaamista. Laatufilosofia määrittelee laatuominaisuudet sekä niiden mittaus- ja arviointitavat. Laatutekniikka sisältää menetelmiä nykyisen tilanteen ja virhevaihteluiden arvioimiseen. Laatutekniikat eivät kuitenkaan yksin riitä, koska ne on saatava toimimaan organisaatiossa, jonka käyttäytymiseen on vaikuttamassa myös sosiaalisia tekijöitä. Menetelmää laatutekniikoiden saamiseksi tulokselliseen käyttöön kutsutaan laadun johtamiseksi. (Lillrank 2003, 6-7).

KUVIO 1. (Lillrank 003, 7).

ISO 9000 – laatujärjestelmästandardi on kansainvälinen standardisarja organisaatioiden toiminnan ohjaamista ja kehittämistä varten. ISO 9000 – laatujärjestelmä huomioi hallinnolliset ja inhimilliset tekijät esimerkiksi johtamismenettelyt, perehdytys ja täydennyskoulutuksen sekä tekniset tekijät kuten tilojen kunnossapito ja siivous. Yrityksen laadunhallintajärjestelmän rakentamisvaiheessa määritellään ja dokumentoidaan yrityksen organisaatio vastuualueineen ja valtuuksineen, palveluiden ja tuotteiden laatuksineen, resurssien hallinta, menetelmät, työprosessit, hoitoketjut sekä palautteiden käsittely. (Hokkanen & Strömberg 2006, 18 -19, Rousu ym. 2004, 26).

ISO 9001:2000 on luettelo asioista, joiden tulee olla kunnossa yrityksessä. Standardin laatuvaatimukset pitävät sisällään toiminnalliset prosessit, kuten suunnittelun, myynnin ja viestinnän ja hankinnat sekä palvelun suorittamisen. Standardit kattavat hallinnolliset päätösaasiat, kuten organisaation sisäiset asiat, vastuut ja valtuudet sekä tavoitteet. ISO ei ota kantaa organisaation toimittaman palvelun tasoon, vaan sen yrityksen on päätettävä itse. Palvelun taso tulee ilmi organisaation laatu politiikassa ja -tavoitteissa. ISO -järjestelmän ajatuksena on ensin määrittää mitä halutaan, ja sen jälkeen saavuttaa haluttu taso hoitamalla

tavoitellut asiat kuntoon. ISO:ssa asiakas ja asiakkaan vaatimukset ovat keskeisimmässä roolissa. Järjestelmä ohjaa organisaatiota pääasiassa siinä, miten ja mitä asiakas saa. Organisaation noudattaessa ISO:n vaatimuksia asiakas saa sen, mitä hän uskoo saavansa. (Pesonen 2007, 74–75.)

Tutkimuksen kohteena olevassa nuorisokodissa toimintatapojen toteutumista ja tehokkuutta arvioidaan säännöllisesti ja järjestelmällisesti sisäisen auditoinnin eli sisäisen arvioinnin avulla. Sillä varmistetaan, että laadunhallintajärjestelmä toimii suunnitellusti ja nuorisokodissa käytössä olevan ISO 9001:2008 vaatimusstandardin mukaisesti.

Sisäisellä arvioinnilla yritys varmistaa säännöllisin väliajoin, että yrityksen toiminta vastaa asetettuihin tavoitteisiin ja laatuvaatimuksiin. (Rousu ym 2004, 41).

1.1 Laadunhallinta

Laadunhallinta koostuu vastuista, tehtävistä, prosesseista ja toimintatavoista, joiden täytyy olla yrityksessä hallinnassa tavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvällä toiminnan johtamisella, suunnittelulla, arvioinnilla ja jatkuvalla parantamisella saavutetaan asetetut laatutavoitteet. Yrityksen on pystyttävä vastaamaan erilaisten asiakkaiden tarpeisiin ja esimerkiksi yhteiskunnan taholta tuleviin vaatimuksiin. (Rousu ym. 2004, 8).

Laadunhallintajärjestelmä on yrityksen prosessien, menettelyjen, käytäntöjen, resurssien sekä johtamisen muodostama kokonaisuus. Laadunhallintajärjestelmä suosittaa prosessimaisen toimintamallin käyttöönottoa, mikä edellyttää asiakkaiden vaatimusten ymmärtämistä ja toteutumista, prosessien ja palveluiden monipuolista arviointia ja jatkuvaa parantamista. Yrityksen laatukäsikirjassa tulee olla selkeä kuvaus laadunhallintajärjestelmästä. (Lastensuojelun laatusanasto 2009, 22.)

Laadunhallinnassa on neljä eri osa-aluetta 1) laadun suunnittelussa pohditaan, mitä asioita laatu koskee, asetetaan laadulle tavoitteet sekä määritellään pro-

sessit ja resurssit, 2) laadunohjaus keskittyy laatuvaatimusten täyttymiseen ja siinä voidaan käyttää apuna erilaisia tekniikoita ja toimintoja, joille prosesseja valvotaan, esimerkiksi mittaristot ja arvioinnit, 3) laadunvarmistuksella pyritään siihen, että noudatetaan parhaiten tunnettuja menettelytapoja, 4) laadun parantamisessa analysoidaan tosiasioita, joiden pohjalta laatua parantavia toimenpiteitä sekä keskitytään laatuvaatimusten täyttymiseen. (Lillrank 2003, 19, 41, 126, 147).

Asiakastyytyväisyyttä nuorisokodissa mitataan suullisten ja kirjallisten kyselyiden avulla sekä sijoituksen aikana että sen päättyessä. Kyselyitä tehdään nuorisokodissa sijoitettuna oleville nuorille, heidän vanhemmilleen ja sosiaalityöntekijöille. Prosesseja ja niiden toteutumista mitataan hoito- ja kasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta sekä itsearvioinnin avulla. Reklamaatioiden syyt pyritään selvittämään nopeasti sekä korjaavat toiminnot käynnistämään välittömästi. Virheiden toistuminen estetään toimintakäytäntöön puuttamalla ja tiedottamalla. Kaikki palaute käsitellään kuukausittaisessa henkilökuntapalaverissa. Palautteet toiminnastamme kerätään palautekansioon, johon päätyvät myös mahdolliset reklamaatiot. Henkilöstötyytyväisyyskartoitus tehdään joka toinen vuosi, mutta henkilöstöpalavereiden yhteydessä sekä vuosittaisissa henkilöstön ja esimiehen välisissä kehityskeskusteluissa henkilöstötyytyväisyyttä kartoitetaan jatkuvasti. Tulokset käsitellään johtoryhmässä ja päätetään mahdolliset kehitystarpeet. (xxxx nuorisokodin laatukäsikirja. 2009, 11-12).

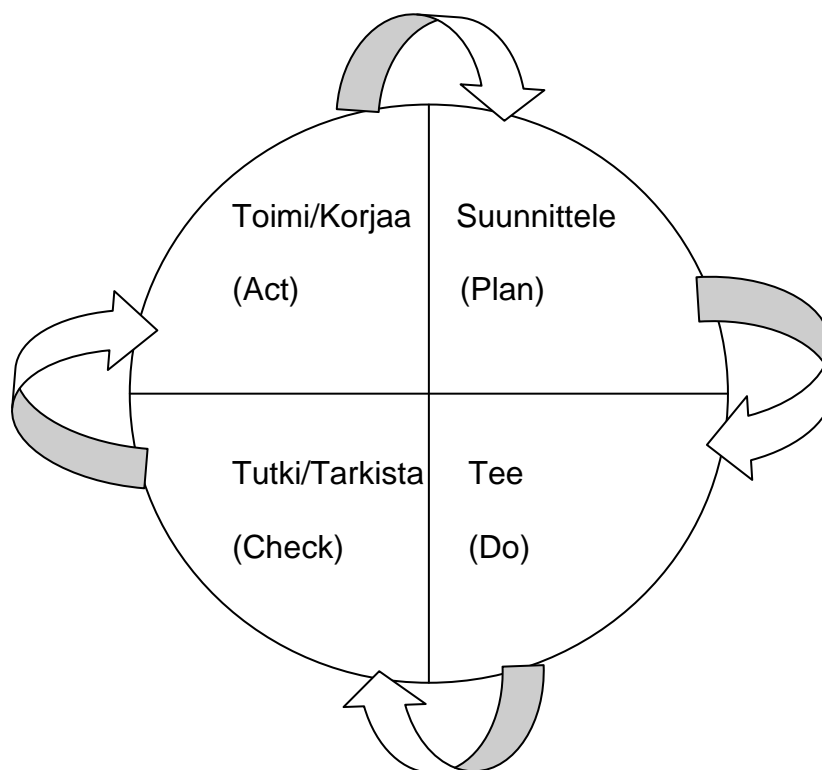
1.2 Laadun johtaminen

Laadun johtaminen tarkoittaa toimia, joilla pyritään siihen, että parhaita tunnettuja menettelytapoja noudatetaan ja kehitetään jatkuvasti. Laadun tavoitteet määritellään yrityksen perusarvoja noudattaen. Perusarvot ovat yrityksen uskomuksia ja eettisiä periaatteita, jotka muodostavat henkilöstön yhteisen käsityksen siitä, mikä on työssä tärkeää ja mihin sillä pyritään. Laadun johtaminen ei tarkoita mitä tahansa johtamista, vaan nimenomaan laadun aikaan saamiseen pyrkivää johtamista.

(Lecklin 2006, 35 -36 & Lillrank 2003, 126).

Kasvatustyötä tutkimuksen kohteena olevassa nuorisokodissa ohjaavia perusarvoja ovat kiireettömyys, läsnäolo, kodinomaisuus, turvallisuus, johdonmukaisuus ja perhe – ja verkostokeskeisyys. Nuorisokodin johdon tavoitteena on lisäksi ylläpitää laadukasta, luotettavaa ja tuloksellista palvelujärjestelmää, muokata jatkuvasti haasteisiin sekä säilyttää vahva kilpailukyky markkinoilla.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa toimintaa ja laatua kehitetään yleensä koko henkilökunnan voimalla, mutta ilman johdon tukea ja ohjausta laadun kehittäminen ei onnistu. Johdon tehtävä on vaikuttaa laatuajattelun leviämiseen ja syntymiseen yrityksessä, ymmärtää arvojen sisältö oman alan näkökulmasta, edistää työyhteisön oppimista, panostaa työntekijöiden vahvistamiseen näyttää suuntaa omalla esimerkillään sekä hyödyntää työntekijöiden kokemusta hyvien käytäntöjen luomiseksi. Johdon tulee olla vastuussa laadusta ja laadun kehittämisestä, mutta kannustaa työntekijöitä omaan kehittämistyöhön. (Rousu ym. 2004, 56-57).

KUVIO 2. Laatukehäksi kutsuttu Demingin (tai Shewhartin) ympyrä on muodostunut yhdeksi tunnetuimmista laatuajattelun ja jatkuvan kehittämisen symboleista. (Hannukainen 2006, 38, Rousu ym. 2004, 58).

Suunnitteluvaiheessa(plan) analysoidaan ja arvioidaan toiminta eri näkökulmista, suoritetaan itsearviointia ja vertaisarviointia sekä tehdään suunnitelmia. Tekemisvaiheessa (do) tehdään, kuten on sovittu ja viedään muutokset käytäntöön. Tarkkailuvaiheessa (check) tarkistetaan välillä tilanne, seurataan muutosta erilaisilla arviointimenetelmillä sekä asiakaspaluteilla. Muutoksien osoittauttua hyviksi, ne vakiinnutetaan käytännöksi (act), henkilökuntaa kannustetaan ja koulutetaan ottamaan muutokset osaksi uutta käytäntöä. Laatujohtamisen avulla huolehditaan, että laatukehä pysyy liikkeessä ja positiivinen laatukehitys jatkuvasti käynnissä. (Hannukainen 2006, 38, Lecklin 2006, 48 – 49, Rousu ym 2004, 57-58).

Nuorisokodissa on otettu käytännöksi tehdä vuosittain palautekysely nuorten vanhemmille. Tänä vuonna kysely tehtiin ensimmäistä kertaa myös nuorten sosiaalityöntekijöille sekä nuorille itselleen. Kyselyiden tulokset käsitellään johdon kesken sekä henkilökuntapalaverissa kaikkien nuorisokodin työntekijöiden kesken. Tulosten pohjalta päätetään yhteistyössä tulevat kehitystoimenpiteet sekä niiden resurssitarpeet. Esimerkiksi viime vuonna tehdyn kyselyn pohjalta tehostettiin omaohjaajatoimintaa sekä otettiin käyttöön viikoittaiset omaohjaajasoitot nuorten vanhemmille.

2 LAATU LASTENSUOJELUTYÖSSÄ

Lastensuojelun laatusanastossa laatu määritellään palvelun kyvyksi täyttää sille asetetut vaatimukset ja siihen kohdistuvat odotukset. Laadulle asetetut vaatimukset voivat perustua lainsäädäntöön, määräyksiin, sopimukseen tai erikseen määriteltyihin lasten ja perheiden tarpeisiin. (Lastensuojelun laatusanasto 2009, 24).

Lastensuojelussa on kyse palvelusta, mutta mitä palvelulla tarkoitetaan, mitä on sen laatu ja toimivuus. Palvelu käsitetään usein erilaisten organisaatioiden tuottamiksi toiminnoiksi, esimerkiksi hiustenleikkaus parturilla tai terveysongelmiin apua terveysasemalla. Sana palvelu viittaa myös sisältöön, jos koemme saavamme hyvää palvelua, voi se myös tarkoittaa hyvää kohtelua ja huolenpitoa.

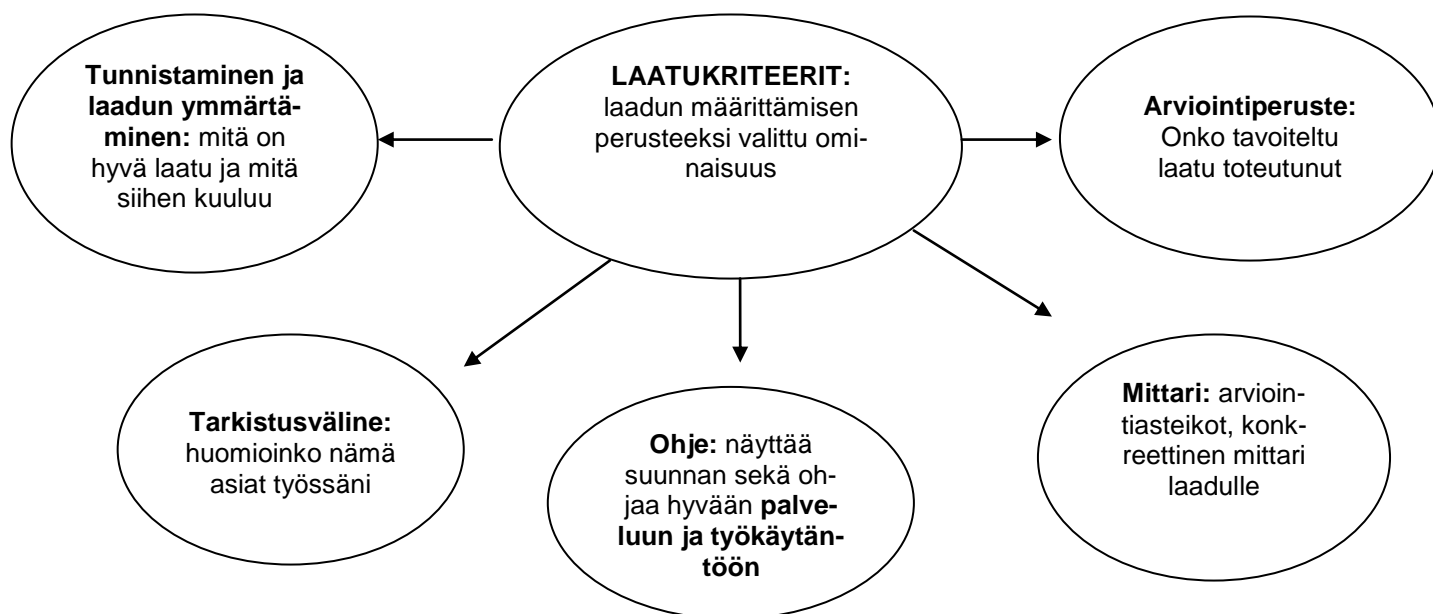
Palvelu voi tarkoittaa myös työtä jonkun toisen eteen. Palvelun tavoitteena on vastata asiakkaan ongelmiin ja tarpeisiin. Lastensuojelussa palveluita tuotetaan, jotta voitaisiin tukea lastensuojelun asiakasperheitä heidän moninaisissa ongelmissaan. (Stenvall & Virtanen 2012, 43-45).

Tunnettu palveluiden tutkija Christian Grönroos on puhunut palveluissa tekniisestä ja toiminnallisesta laadusta. Teknillinen laatu on lopputulos eli mitä asiakas palvelulta saa. Toiminnallisessa laadussa on kyse siitä, millä tavoin asiakas saa palvelunsa. Esimerkiksi lastensuojelulaitoksessa toiminnallinen laatu voidaan määrittellä lapsen saamaksi hoidoksi, miten hoitoprosessit ovat toteutuneet, miten lasta on kohdeltu ja kuultu ja kuinka hänen mielipiteensä on huomioitu hoitoprosessin aikana. (Stenvall ym. 2012, 53).

2.1 Lastensuojelun laatukriteerit

Laatukriteerit näyttävät suunnan laadulle, toimivat laadun arvioinnin perustana sekä tekevät laadun sisällön konkreettiseksi. Prosessikuvaus on läheinen laatukriteerien kanssa, prosessikuvauksesta käy ilmi, millä tavoin organisaatiossa toimitaan ja mihin se on sitoutunut. Sosiaali- ja terveydenhuollossa laatukriteerit ryhmitellään rakenne-, prosessi- ja lopputuloskriteereihin. Rakennekriteereihin kuuluu toiminnan edellytykset, kuten henkilöstön määrä, koulutus, tilat ja rahoitus. Prosessikriteereillä kuvataan annettua palvelua, hoitoa, kasvatusta, kuntoutusta jne. Prosessia kuvaavilla kriteereillä on suuri merkitys, koska prosessin laatu vaikuttaa myös lopputulokseen. Lopputuloskriteereillä tarkoitetaan esimerkiksi lapsen tilannetta hoidon ja palveluiden jälkeen, ovatko lopputulokset vastanneet asetettuja tavoitteita. (Rousu ym. 2004, 45-46).

KUVIO 3. Laatukriteerien yleinen tehtävä (Rousu ym. 2004, 47).

Tärkein laadun toteutumisen arvioija on asiakas. Asiakaskyselyt ja haastattelut ovat laatukriteereitä, joiden avulla työyhteisö voi selvittää onko hyvä laatu toteutunut. (Rousu ym. 2004, 46).

Laadukkaan lastensuojelutyön varmistamiseksi on laadittu laatukriteerit, joissa lastensuojelun osalta on huomioitu 1) työskentelyproessit lastensuojelulaitos: sijoitus-, hoito- ja kasvatuskäytännöt sekä kuntoutusmenetelmät, 2) asiakkaiden kohtelu, 3) työskentelytavat, 4) työyhteisön rakenne: sijainti, tilat, henkilökunta ja dokumentointi sekä 5) työn tulokset: hoito- ja kasvatussuunnitelmien tavoitteiden toteutuminen. (Laaksonen 2004, 257).

Lastensuojelun laatukriteereillä voidaan varmistaa toiminnan asianmukaisuus ja palveluiden laadun toteutuminen. Laitoshuollossa lapsen hoito on järjestettävä lapsen tarpeiden mukaisesti, eikä organisaation tarpeiden mukaan. Laitoshuollossa tulee huomioida lasten fyysiset ja henkiset perustarpeet, etenkin lapsen oikeus yksityisyyteen ja itsemääräämisoikeuteen, välittämiseen, tunteiden vastaanottamiseen ja huomioimiseen. (Räty 2012, 448-449).

Lastensuojelutyössä ei pystytä määrälliseen toteutukseen, joten lastensuojelukriteereillä on hyvin merkittävä tehtävä. Kriteerit on luotu lapsen näkökulmasta ja ne käsittävät lapsen sijoituksen kaikki vaiheet. Alkaen sijoituksesta, seuraavana on hoitovaihe ja viimeiseksi jälkihuolto. Jokaista vaihetta varten on luotu kriteerit, joiden avulla pyritään pääsemään sovittuun kasvatustavoitteeseen ja mahdollisimman onnistuneeseen lopputulokseen. (Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit 2004, 8-9).

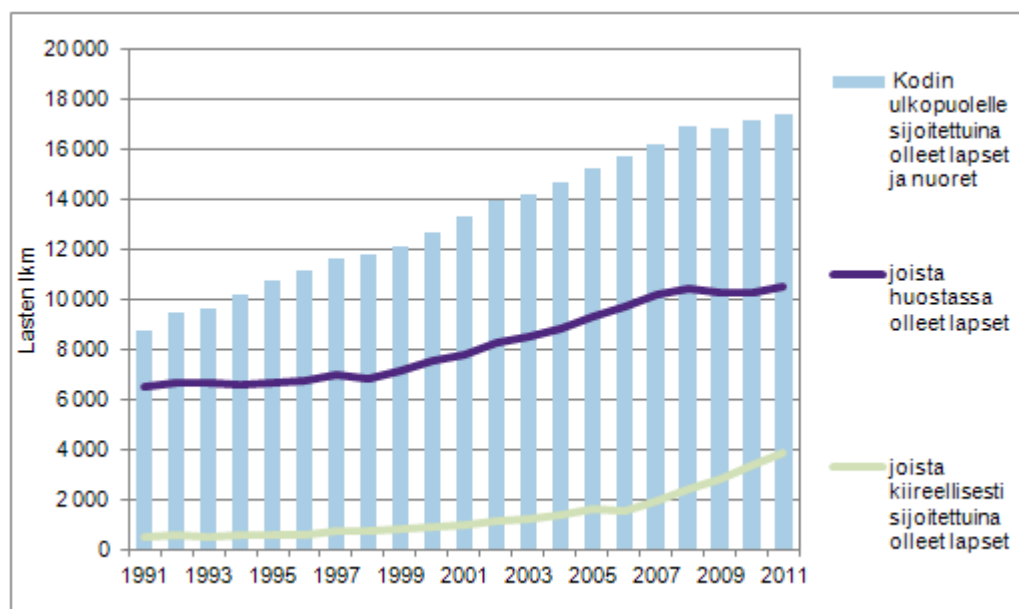
3 LASTENSUOJELU

Lastensuojelussa yhteiskunnan vastuu alkaa, jos lapsesta ei pidetä tarpeeksi hyvää huolta. Lastensuojeluviranomaisten pitää puuttua lapsen tilanteeseen, jos lapsen kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa ne. (Taskinen 2010, 25).

Lähtökohtana lastensuojelutyössä on lapsen suojelun tarve ja työn tavoitteena on lapsen ja hänen perheensä kuntouttaminen. Lastensuojelulaissa tukityö jaotellaan avohuolloksi, sijoitukseksi ja jälkihuolloksi. Sijaishuoltoa edeltää yleensä lapsen huostaanotto, joka rajaa vanhempien huoltajuutta ja siirtää vastuun lapsen arjen hoitamisesta sosiaalitoimelle. Sijaishuoltoa voidaan toteuttaa myös avohuollon tukitoimena, mutta kuuden kuukauden sijoituksen jälkeen avohuolto tulee muuttua huostaanotoksi, jos edellytykset sijoittamiselle ovat edelleen olemassa. Sijaishuolto tarkoittaa lapsen hoidon järjestämistä kodin ulkopuolella niin kauan kuin huostaanoton edellytykset ovat voimassa tai kunnes lapsi täyttää 18 -vuotta. (Mikkola 2004, 77).

Vuonna 2011 kodin ulkopuolella sijoitettuna olevien alle 18-vuotiaiden lasten määrä oli 10 535, huostassa olleiden lasten määrä nousi edellisvuodesta n. 3 prosenttia. Kiireellisesti sijoitettiin 3 867 lasta. Kiireellisesti sijoitettuja oli 13 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kaikkiaan kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna vuoden aikana 17 409 lasta, kasvu edellisvuodesta oli hieman yli prosentti. Noin puolet huostaan otetuista lapsista oli sijoitettu perheisiin ja heistä noin 9 pro-

senttia oli sijoitettuina sukulais- ja läheisperheisiin. Avohuollon asiakkaina oli noin 81 500 lasta ja nuorta eli reilut 3 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kodin ulkopuolelle sijoitettuina olleet lapset ja nuoret sekä niistä kiireellisesti sijoitetut lapset vuosina 1991-2011. Sama lapsi voi sisältyä sekä kiireellisiin sijoituksiin että huostassa olleiden lukumääriin. (Tilastoraportti 26/2012, Sosiaaliturva 2012).

KUVIO 4. Tilastoraportti 26/2012, 27.11.2012
Suomen virallinen tilasto, Sosiaaliturva 2012. THL.

3.1 Lastensuojelulaki ohjaa toimintaa lastensuojelulaitoksissa

Lastensuojelulaitoksen työntekijöiltä edellytetään sosiaalialan erityisosaamista ja lastensuojelun asiantuntijuutta. Sijoitettuja lapsia tulee hoitaa kokonaisvaltaisesti ja kuntouttaen. Lastensuojelulaitoksen tehtävä on eheyttää lapsen kasvussa ja kehityksessä tapahtuneita vaurioita sekä ohjata lasta kasvamaan tasapainoiseksi ja itsenäisesti toimeentulevaksi aikuiseksi. (Länsi-Suomen lääninhallitus 2008, 4).

Lastensuojelulaitoksia koskevat lastensuojelulain (417/2007) säännökset riippumatta siitä, onko kyseessä yksityinen laitos vai kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä laitos. Lisäksi yksityisen lastensuojelulaitoksen perustamista ja toimintaa säätelee lakiyksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta

(603/1996). Lastensuojelulain 57 §:n mukaan lastensuojelulaitoksia ovat lastenkodit, koulukodit sekä muut niihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset. (Räty 2012, 443, Länsi-Suomen lääninhallitus 2008, 4).

Toimintaa säätelevät lait ja muut ohjeet:

- Lastensuojelulaki 417/2007
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002
- Sosiaalihuoltolaki 710/1982
- Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 603/1996 (Valvontalaki)
- Asetus yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 1208/1996
- SosTMA yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 1268/2005
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999
- Työterveyshuoltolaki 1383/2001
- Työturvallisuuslaki 738/2002
- Työaikalaki 605/1996
- Henkilötietolaki 523 /1999

Muu ohjeistus

- Yksityisten sosiaalipalvelujen toimintaedellytyksiä pohtineen työryhmän muistio (Sospa työryhmä). STM. 1998:17
  - Lastensuojelulain kokonaisuudistustyöryhmän muistio. STM. Selvityksiä 25:2006.
  - ESLH:n julkaisu 1/2007. Pätevä vastuhenkilö - selkeät tehtävät, vastuu ja toimivaltasuhteet
  - Henkilötietolaki ja asiakastietojen käsittely yksityisessä sosiaalihuollossa.
  - Asiaa tietosuojasta 3/2008, 5.2.2008. Tietosuojavaltuutetun toimisto
  - Turvallinen lääkehoito. Valtakunnallinen opas lääkehoidon toteuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. STM. Oppaita 2005:32
  - Terveystensuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoitusmenettelyn soveltamisohje. STTV. 2007.
- (Länsi-Suomen lääninhallitus. 2008, 4-5.)

3.2 Sijoittumisprosessi

Lapsen sijoituessa kiireellisesti tai lapsi otettaessa huostaan, on kyse siitä että lapsen asuinpaikka on sijaishuollossa, kodin ulkopuolella. Sijaishuoltopaikkana voi olla yksityiskoti, ammatillinen perhekoti, koulukoti, nuorisokoti tai muu lastensuojelulaitos. Tällöin lapsen huolto siirtyy osittain sosiaalitoimelle. Sosiaalitoimi vastaa lapsen olinpaikasta, hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta, opetuksesta ja terveydenhuollosta. Lastensuojelun työntekijöiden tulee kuitenkin olla jatkuvasti yhteistyössä lasten vanhempien kanssa. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolella myös avohuollon tukitoimena, vanhempien suostumuksella. Näissä tapauksissa alaikäisen huoltajalla säilyvät kaikki huoltajan oikeudet ja hän voi halutessaan myös keskeyttää sijoituksen. (Taskinen 2010, 124, 141)

Sijaishuollon prosessi etenee lastensuojelulaitoksissa siten, että ensin on sijoittumisprosessi, sitä seuraa asettumisprosessi, jonka jälkeen alkaa varsinainen päätyö laitoksessa eli hoito- ja kasvatusprosessi. Sijoittuminen päättyy sijoittumisen päättymisprosessiin, johon usein kuuluu myös jälkihuolto prosessi. (Laaksonen 2004, 260-261).

Sijoitusprosessin tarkoituksena on, että sijoituspaikka vastaa lapsen tarpeita. Ennen sijoitusta tulee suorittaa lapsen moniammatillista arviointia. Sen tavoitteena on alku hyvälle hoidolle ja kasvatukselle, jossa lapsi ja hänen läheisensä ovat keskipisteessä. Sijoitusprosessin laadun kehittämisen myötä mahdollistuu se, että lapsi pääsisi kerralla oikeaan sijaishuoltopaikkaan ja välttyisi uudelleen-sijoituksilta. (Taskinen 2010, 124 & Laaksonen 2004, 261).

Opinnäytetyössä kohteena oleva nuorisokoti osallistuu myös sijoitettavan lapsen moniammatilliseen arviointiprosessiin ennen sijoitusta. Sijoittumisen aluksi laitoksen säännöt ja toimintatavat käydään huolellisesti läpi sijoitetun lapsen, lapsen huoltajien ja sosiaalitoimen kanssa. Kolmen kuukauden kuluessa lapsen sijoittumisesta pidetään asiakassuunnitelmapalaveri, johon osallistuvat lapsi, huoltajat ja sosiaalitoimen edustajat. Palaverissa käydään läpi tulevan hoidon tavoitteet, sovitaan tehtävästä yhteistyöstä sekä lomista.

3.3 Hoito- ja kasvatustuotosprosessi

Hoito- ja kasvatustuotosuunnitelmassa määritellään konkreettisesti arkipäivän tavoitteet sekä tuodaan yksityiskohtaisesti esiin se, miten lapsen tarpeisiin vastataan. Sijaishuoltopaikassa tehdään sopimus siitä, miten suunnitelma etenee ja kuinka usein sitä päivitetään. Sijaishuoltopaikan velvollisuus on tiedottaa lapsen sosiaalityöntekijää aktiivisesti lapsen tilanteesta sekä huolehtia, että hoito- ja kasvatustuotosuunnitelma pysyy ajan tasalla. (Valtakunnallisen sijaishuollon laatukriteerit 2004, 23).

Hoito- ja kasvatustuotosprosessin tavoitteena on turvata lapsen edun mukainen hoito, kasvatustuotos ja kuntoutus sekä myönteiset ja läheiset ihmissuhteet. Hoito- ja kasvatustuotosprosessin alkuvaiheessa tehdään läheistä yhteistyötä perheen kanssa, jotka luovat pohjan lapsen perusturvallisuuden ja luottamussuhteen syntymiselle. (Laaksonen 2004, 262).

Tutkittavassa nuorisokodissa hoito- ja kasvatustuotosyö pohjautuu kirjallisiin suunnitelmiin, jotka laaditaan jokaiselle lapselle yksilöllisesti lapsen oma-ohjaajan, muun henkilökunnan, lapsen huoltajan / huoltajien ja lapsen sosiaalityöntekijän kanssa yhteistyössä. Kasvatustuotos- ja hoitosuunnitelma laaditaan aina asiakassuunnitelmapalaverissa sovittujen tavoitteiden pohjalta. Suunnitelma sisältää mahdollisimman tarkkaan lapsen elämän laadun parantamiseen tähtäävät suunnitelmat ja käytännön ohjeet sekä tavoitteet lyhyelle ja pitkälle aikavälille. Hoito- ja kasvatustuotosuunnitelmasta löytyy tietoa myös lapsen historiasta, erityistarpeista, erityisjärjestelyistä, mieltymyksistä, lähiverkostoista sekä muista elämäntuotukseen vaikuttavista asioista. (xxxx nuorisokodin Laatukäsikirja. 2009, 7, 10).

Nuorisokodissa aikuinen on jatkuvasti läsnä arjessa ja ohjaa omalla esimerkillään ja johdonmukaisella toiminnallaan kasvatustuoteyhteisön arkea. Nuorisokotiin on järjestetty mahdollisimman kodinomaiset puitteet, jotka helpottavat nuoren sopeutumista sijoitukseen. Omaohjaaja rakentaa luottamuksellista suhdetta nuoreen käymällä keskusteluita nuoren historiasta ja nykyhetkestä sekä olemalla säännöllisesti yhteydessä nuoren perheeseen perheterapeuttisella työotteel-

la. Omaohjaajan läheinen toiminta helpottaa nuoren sopeutumista uuteen yhteisöön ja luo nuorelle turvallisuuden tunnetta.

Jos asiakas on kovin rajaton, niin hänen kanssaan lisätään ohjaajan läsnäoloa ja keskusteluja.

4 LASTENSUOJELUN ASIAKAS

Lapsi on lastensuojelulain mukaan alle 18-vuotias ja nuori on alle 21-vuotias. Lasta on kuultava häntä koskevissa lastensuojeluasioissa 12-vuotiaasta alkaen ja siitä lähtien lapsella on myös oikeus vaatia itselleen lastensuojelulain 13§:n mukaisia sosiaalipalveluja. Yli 15-vuotiaalla nuorella on oikeus käyttää puhevaltaa häntä koskevissa lastensuojeluasioissa. Kunnan vastuu lastensuojelun asiakkaasta päättyy, kun lapsi on 21-vuotias. (Taipale 2006, 165).

Lastensuojelun keskeisin tavoite on turvata lapselle pysyvät ja turvalliset elinolosuhteet ja lapsella on oikeus kasvaa ja kiinnittyä pysyvissä ihmissuhteissa. Lapsi tietää kenen puoleen voi kääntyä kaivatessaan apua ja ohjausta päivittäisissä asioissaan. Lapsi tuntee, että hänestä välitetään ja hän voi luottaa siihen, että hän ja hänen asiansa ovat turvallisissa käsissä. (Vario & Barkman & Kiili & Nikkanen & Oranen & Tervo 2012, 21).

Turvallisuus on lähtökohta ihmisen tasapainoiselle kehitymiselle. Turvallisuuden tunteen luominen ja ylläpitäminen ovat lapsen kasvattajan tärkeimmät tehtävät. Lapsen turvalliset olosuhteet mahdollistavat lapsen kehittymisen kiinnostuksensa ja kykyjensä mukaisesti. Turvallisuus ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys vaan lapsen täytyy rakentaa se uudelleen aina, kun kokee jonkin vaaran uhkaavan itseään. Lapsen kasvaessa hän oppii ottamaan enemmän vastuuta myös omasta turvallisuudestaan. (Hughes 2011, 31-32).

Lastensuojelulain lähtökohtana on, että kaikissa lasta koskevissa toimenpiteissä on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lastensuojelussa on pyrittävä yhteistyöhön lapsen huoltajien ja muiden läheisten kanssa. (Taskinen 2010, 25).

Nuorisokodista tehdään aktiivista perhetyötä heti sijoituksen alkuvaiheesta lähtien. Aluksi lapselle nimetty omaohjaaja käy keskusteluja nuoren vanhemman / vanhempien kanssa perheen historiasta ja nykyisyydestä ja pyrkii näin rakentamaan luottamuksellista suhdetta lapsen ja vanhemman välille. Nuorisokodissa tuetaan avointa vuorovaikutusta arjen kanssakäymisissä, johon kuuluu mm. lapsen omaohjaajan viikoittaiset soitot lapsen kotiin, jossa käydään läpi lapsen viimeaikaiset kuulumiset. Sijoituksen kuluessa ja luottamuksen kasvaessa on usein myös niin, että ohjaaja kuuntelee vanhempien omiakin murheita ja yrittää vastata niihin parhaan kykynsä mukaan. Nuorisokodin toimitusjohtaja on koulutukseltaan psykoterapeutti ja hän käy perheiden kanssa tarvittaessa säännöllisesti erityistason perheterapeuttisia keskusteluja.

4.1. Lapsen osallisuus

Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja lapsella on oikeus vaikuttaa häntä itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavalla tavalla. Vastaava säännös on myös sosiaalihuollon asiakaslain 10 §:ssä. Lapsi on omassa lastensuojeluasiassa asianosainen riippumatta siitä, minkä ikäinen hän on, myös uudessa lastensuojelulaissa on korostettu erityisesti lapsen kanssa työskentelyä ja lastensuojelulain 4 luku on nimeltään lapsen osallisuus. (Saastamoinen 2010, 65.)

Lapsen osallisuudessa on kyse siitä, että lapsi on itse määrittämässä, toteuttamassa ja arvioimassa työtä, jota hänen etunsa turvaamiseksi tehdään. Siihen kuuluu lapsen mielipiteen selvittäminen, lapsen puhevallan käyttö sekä mahdollisuus edunvalvojan käyttämiseen. Lapsen pitää olla mukana toteuttamassa, kehittämässä ja arvioimassa oman etunsa turvaamiseksi tehtävää työtä. Osallisuus on myös yhteisöön liittymistä, kuulumista ja siihen vaikuttamista ja se on yksi kasvun ja kehityksen perusedellytyksistä. Osallistumisen kautta lapsi oppii olemaan ja elämään yhdessä. Mitä enemmän lapset voivat olla päätöksiä tekevässä sitä enemmän he ovat osallisia toiminnassa, jota päätökset koskevat. Lapsen osallistumisessa tärkeintä on aikuisen kanssa tapahtuva vuorovaikutus, jolloin työntekijä ja lapsi voivat pohtia, mitä he vuorovaikutuksessa antavat ja mitä he siltä haluavat. (Hotari & Oranen & Pösö 2009, 117-123 & Saastamoinen 2010, 65-66).

On tärkeää, että jokainen nuori tuntee kuuluvansa yhteisöön ja sen suhdeverkkoon. Yhteisön rakentumiselle ovat tärkeitä yhteiset keskustelut, neuvottelut yksilön asemasta yhteisössä sekä ryhmän sisäiset jännitteet. (Rausku-Puttonen 2006, 111).

Osallistuminen monissa muodoissaan tarjoaa nuorille mahdollisuuksia sekä yhteiskunnalliseen kiinnittymiseen, poliittisen toimijuuden löytymiseen ja itsetunnon kohentumiseen. Harvalla nuorella on osaamista ja voimavaroja täysipainoiseen osallistumiseen, mutta siihen nuori tarvitseekin aikuisen tukea. Nuorisotyön tärkeä tehtävä jakautuu nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaan aktiivisen kansalaisuuden tukemiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen sekä nuorisopolitiikkaan, jonka tavoitteena on nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen. (Horelli & Haikkola & Sotkasiira 2008, 217).

Nuoret määrittävät osallisuuden kuulluksi tulemisena ja todeksi ottamisena. Heidän mielestään on tärkeää, että sosiaalityöntekijä ja esimerkiksi laitoksessa ohjaaja tai muu nuoren lähellä oleva aikuinen osoittaa olevansa kiinnostunut nuoren mielipiteistä ja arvostaa niitä. Samaa mieltä ei tarvitse aina olla, mutta nuorelle on tärkeää, että aikuinen kuuntelee myös hänen mielipiteitään. Tämä saa myös nuoren kuuntelemaan ja arvostamaan aikuista. (Vario ym. 2012, 32).

Kasvatusyhteisön toimivuuden edellytyksenä on, että nuorille on laadittu yhteiset ja kaikille samanlaiset säännöt. Säännöillä tarkoitetaan käyttäytymistä koskevia määräyksiä tai kieltoja. Säännöt voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin 1) moraalिसääntöihin, jotka liittyvät hyvinvointiin, oikeuksiin, luottamukseen ja oikeudenmukaisuuteen, 2) sovinnaisuussääntöihin, jotka ovat yhdenmukaista käyttäytymistä koskevia sääntöjä ja säätelevät sosiaalista vuorovaikutusta sekä 3) varovaisuussääntöihin, jotka koskevat turvallisuutta ja terveyttä. Pysyvien ja kaikille yhteisten sääntöjen avulla ryhmä pysyy koossa ja nuorille tulee yhteenkuuluvuuden ja yhteisvastuullisuuden tunne. (Hännikäinen 2006, 131-133).

Nuorisokodissa päivittäiselle toiminnalle on luotu tietyt säännöt, joita kaikki noudattavat. Päivällä on oma rytmensä, nukkumaanmeno-, ruokailu-, ulkoilu- ja peliajat. Säännöllisesti toistuva päivärytmi luo nuorelle turvallisuutta. Käyttäytymi-

selle on myös laadittu omat sääntönsä. Kunnioittava käyttäytyminen sekä toisia nuoria että aikuisia kohtaan lisää kaikkien viihtyvyyttä yhteisössä. Kun kiusaamista tai nimittelyä esiintyy, niin siihen puututaan välittömästi ja perustellaan nuorelle miksi sellainen käytös ei ole sopivaa. Jokaiselle nuorelle on nimetty omaohjaaja, joka huolehtii enemmän tämän nuoren asioista. Sijoituksen alussa omaohjaaja käy nuoren kanssa keskustelua tämän menneisyydestä ja nykyisyydestä ja huolehtii, että nuorelle rakentuu luottamuksellinen kiintymyssuhde aikuisiin sekä koko yhteisöön. Keskustelua käydään myös koko sijoituksen ajan viikoittain ja näin nuori huomaa, että voi luottaa aikuiseen, aikuinen kuuntelee ja on kiinnostunut hänen asioistaan. Jos nuori on varsinkin alussa kovin rajaton, niin hänelle annetaan enemmän aikaa ja rajoja. Rajat luovat turvallisuutta ja ohjaaja perustelee aina nuorelle syyt rajojen asettamiselle.

Sääntöjen tarkoitus on tavallisen elämän opettaminen ja ne valmentavat nuorta elämän erilaisiin tilanteisiin. Säännöt luovat nuorille turvallisuutta ja kokemuksen siitä, että heistä välitetään. (Vario ym. 2012, 24).

Lapsi kehittyy emotionaalisesti terveemmin, kun hänellä on turvallinen kiintymyssuhde aikuiseen. Lapsi tunnistaa paremmin omat ja toisten erilaiset tunnetilat, osaa säädellä niitä ja puhua niistä. Kun lapsi kokee olevansa turvassa, hän on aktiivisempi osallistuja sekä kykenee reagoimaan tunnetasolla syvällisesti ja monipuolisesti. (Hughes 2011, 143).

Harrastustoiminta on pohjana nuoren yhteiskunnalliselle osallistumiselle ja osallisuudelle. Lapsuudessa aloitetut harrastukset näkyvät usein aikuisiällä aktiivisena kansalaisuutena ja osallistumisena kansalaistoimintaan. Kotien merkitys on tärkeä nuoren ohjautumisessa harrastusten pariin ja koulu edistää myös omalta osaltaan nuoren harrastuneisuutta sekä yhteiskunnallista osallisuutta ja osallistumista. Koulussa lapset oppivat myös erilaisia elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja ja sillä on myös tärkeä rooli nuoren maailmankuvan, moraalikäsitysten ja identiteetin rakentumisessa. (Hämäläinen 2006, 46-47). Nuorisokodissa aikuiset tukevat nuorta löytämään mielenkiinnon kohteita harrasteista sekä ohjaavat nuorta sitoutumaan niihin. Harrasteiden kautta nuori oppii myös löytämään omia vahvuuksia.

Yhteisön toimivuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että nuori kokee tulevana kuulluksi. Nuorisokodissa järjestetään kerran kuukaudessa tai tarvittaessa useammin nuorten palaverin, jossa käydään yhteisesti läpi erilaisia yhteisöasioita. Kun / jos sääntöihin on tullut muutoksia, niin nuorten palaverissa kerrataan ne. Nuoret voivat nostaa esiin myös omaa mieltään askarruttavia asioita sekä ottaa osaa päätöksentekoon. Nuoret uskaltavat paremmin esittää asioita joukolla nuorten palaverissa esimerkiksi, jos toivovat muutosta johonkin sääntöön tai lisää vapauksia.

Nuorten ja aikuisten yhteiskokouksissa nuoret otetaan tasavertaisesti käsittelemään, suunnittelemaan, päättämään ja ratkaisemaan yhdessä kasvattajien kanssa yhteisön asioita. Tällöin aikuiset ohjaavat nuoren kohti kypsää ja monipuolista aikuisuutta. Kasvattajayhteisön aikuiset ratkaisevat ja ilmaisevat selvästi ne rajat, joiden sisällä nuorten itsesäätely voi tapahtua. Lapsia ja nuoria ohjataan yhteisössä tietoisesti omaehtoisemmin käsittelemään ja ratkaisemaan asioita yhdessä tasavertaisuuden ja osallistumisen avulla. (Kaipio 1999, 215-216).

Kun lapsi saa olla osallisena toiminnan suunnittelussa, niin sillä on useita myönteisiä vaikutuksia. Yhteinen päätöksenteko vaikuttaa myönteisesti lasten käsitykseen omien mielipiteiden tärkeydestä sekä vastuuttaa aikuiset tekemistään päätöksistä. Lasten osallisuuden lisääminen antaa aikuisille keinon osoittaa kunnioitusta lapsia kohtaan. Osallisuuden kokemus voi olla voimaannuttava varsinkin niille lapsia, joilla on menneisyydessä paljon syrjäytetyksi tulemisen kokemuksia. (Sosiaaliportti 2011.)

5 TUTKIMUSPROSESSI

Tutkimus on prosessi, joka etenee suunnitelmallisesti, sillä on selkeä tavoite ja sen tekemiseen kuuluu eri vaiheita. Tutkimuksen voi suorittaa monella eri tavalla, joten näkemykset tutkimuksen tekemisestä vaihtelevat. Tutkimuksen suorittaminen voidaan nähdä joustavana prosessina, jolloin tutkimukselle ei määritellä varsinaista alkupistettä. Joustava tutkimus on luonteeltaan vaiheittainen,

päättymätön prosessi, joka voidaan aloittaa melkein mistä kohdasta tahansa ja joka pistää tekijänsä harkitsemaan uudelleen jo tehtyjä valintoja. Tämä tutkimus on tyypillistä laadulliselle tutkimukselle. Ei-joustavana tutkimusprosessi on joustavan vastakohta ja siinä prosessi etenee viidessä portaassa 1) aiheen valinta, 2) tiedon keruu, 3) materiaalin arviointi, 4) tulosten järjestäminen, ideat, tulokset ja muistiinpanot, 5) tutkielman kirjoittaminen (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2004, 14-15, 57).

Sain opinnäytetyön toimeksiantona nuorisokoti xxxlta. Teimme toimeksiannosta kirjallisen yhteistyösopimuksen. Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelma ja sitä tarkentavat tutkimuskysymykset sekä kohderyhmä hahmottuivat yhteisissä keskusteluissa yrityksemme toimitusjohtajan kanssa, joka myös toimi työelämän ohjaajana tutkimusta tehdessäni. Nuorisokoti tekee vuosittain tyytyväisyyskyselyn nuorten vanhemmille toiminnan laadusta ja nyt kun oli mahdollisuus ja aikaa laajemman tutkimuksen tekemiselle, niin päätettiin ottaa mukaan myös lasten sosiaalityöntekijät sekä lapset itse. Tutkimusmenetelmäksi valitsin laadullisen tutkimuksen ja päädyin keräämään aineiston kyselylomakkeilla.

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma

Opinnäytetyö on palautekysely, jonka tavoitteena on kartoittaa mitä mieltä nuorisokotiin sijoitettujen lasten vanhemmat, lasten sosiaalityöntekijät ja lapset itse ovat nuorisokodin tekemästä kasvatustyöstä, hoidon laadusta sekä perheiden ja sosiaalitoimen kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja niiden kehittamisestä.

Opinnäytetyöni varsinainen tutkimusongelma on selvittää vastaako nuorisokodin suorittama kasvatustyö vanhempien, sosiaalityöntekijöiden ja lasten odotuksia ja mitkä ovat kasvatustyön kehittymisen paikat. Tarkentavina osa-alueina ovat vanhempien ja lasten kohdalla heidän mielipiteensä ja odotuksensa nuorisokodista kasvuympäristönä, yhteistyöstä nuorisokodin ja vanhempien välillä sekä nuorisokodin päivittäisestä toiminnasta. Sosiaalityöntekijöiden kodalla osa-alueina ovat nuorisokoti kasvuympäristönä sekä yhteistyö nuorisokodin ja sosiaalitoimen välillä. Tutkimuksen antamaa tietoa voidaan käyttää hyödyksi nuori-

sokodin ohjaajien arkisessa työskentelyssä sekä työskentelyn kehittämiskohteita mietittäessä.

5.2 Tutkimusmenetelmä, aineistonkeruumenetelmä ja tutkimuksen kulku

Tutkimusmenetelmällä tarkoitetaan tapoja ja käytäntöjä, joilla havaintoja tehdään. Tutkimusmenetelmän eli metodin käsitteellä tarkoitetaan menettelytapaa, jolla käytännön ongelmia ratkaistaan ja tietoa etsitään. Menetelmää valittaessa on tärkeää miettiä keneltä tai mistä sekä minkälaista tietoa etsitään. Tämän vuoksi on hyvä tutustua erilaisiin menetelmiin ja soveltaa niitä tutkimustyössä, myös tutkimustehtävä ja tutkimusstrategia määrittävät menetelmän valintaa. (Hirsjärvi ym. 2004, 172-175).

Menetelmää valittaessa tulee kiinnittää huomiota käytännön asioihin, kuten käytössä olevaan aikaan ja muihin voimavaroihin. Menetelmän valintaa ohjaavat myös eettiset seikat, eikä menetelmän käyttö saa loukata tutkittavien identiteettiä tai yksityisyyttä. Sosiaalialalla suosituimpia tutkimusmenetelmiä ovat erilaiset havainnointit, haastattelut sekä kyselylomakkeet. (Hirsjärvi ym. 2004, 174–175).

Tutkimusmenetelmänä käytin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, mikä on kasvatusta ja sosiaalialalla usein käytetty menetelmä.

Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään tarkemmin tutkittavaa ilmiötä ja sen tarkoitusta. Laadullisen tutkimuksen avulla tutkija pyrkii tavoittamaan tutkittavien näkemyksiä ja ymmärtämään heidän toimintaa tietyssä ympäristössä. (Kiviniemi 2007, 70-71).

Yleisesti käytettyjä aineistonkeruumenetelmiä laadullisessa tutkimusmenetelmässä ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto, joita voidaan käyttää yksitellen tai yhdistellen. Laadullisessa menetelmässä olennaista on se, että tutkittavien kohdejoukko on valittu tutkimuksen mukaisesti eikä satunnaisotannalla. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 71 & Hirsjärvi ym. 2004, 155).

Opinnäytetyöni aineistonkeruumenetelmäksi valitsin kyselylomakkeen, koska kasvokkain toteutettava haastattelu olisi ollut hankala toteuttaa. Lasten vanhemmat asuvat laajalla alueella ja sosiaalityöntekijät ovat kiireellisiä, joten haastatteluajkojen sopiminen kaikille osapuolille sopivaksi olisi ollut haasteellista. Lasten osalta haastattelu olisi ollut mahdollista toteuttaa, mutta aineiston vertailemiseksi päätin toteuttaa heille saman kyselyn. Kyselylomakkeeseen päädyin myös siitä syystä, että kyselyyn voi vastata nimettömänä ja silloin vastaukset ovat rehellisempiä kuin kasvokkain toteutettavalla haastattelulla.

Haastateltava saattaa kokea haastattelun uhkaavaksi ja pelottavaksi tilanteeksi. Haastattelun luotettavuutta voi heikentää myös se, että haastateltavalla on usein taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. (Hirsjärvi 2004, 195).

Postitin kyselylomakkeet (liite 1) kuuden nuoren vanhemmalle / vanhemmille ja viidelle sosiaalityöntekijälle (liite 2), kirjeiden mukana lähti saatekirje (liite 3 ja 4), josta ilmeni kyselyn tarkoitus ja se mihin vastauksia tulitisiin käyttämään. Kolme viikkoa lomakkeiden postittamisesta niitä oli palautunut vanhemmilta neljä ja sosiaalityöntekijöiltä kolme. Työelämän ohjaajan kanssa olimme jo aiemmin miettineet, että sama kysely olisi pitänyt toteuttaa myös nuorisokodissa asuville lapsille, koska pääasiassa heitä varten kasvatus- ja hoitotyötä nuorisokodissa tehdään. Vastausprosentin jäädessä vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden kohdalla alhaiseksi päätimme työelämän ohjaajan kanssa yhdessä, että teen kyselyn (liite 5) myös lapsille. Lapset vastasivat kyselyyn samaan aikaan, kukin omassa huoneessaan itsenäisesti, eikä heillä ollut mahdollisuutta etukäteen keskustella vastauksistaan.

Kyselylomake ajatellaan usein määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi, mutta sitä voidaan käyttää myös laadullisessa tutkimuksessa. Suurin etu kyselylomakkeessa on, että vastaaja jää nimettömäksi, mutta riskinä siinä on alhainen vastausprosentti. (Vilkkä 2005, 74.) Tässä tutkimuksessa oli riski, että vastausprosentti jää alhaiseksi, koska en kohdannut vanhempia henkilökohtaisesti ja lastensuojelu aiheena on arka.

Kyselylomakkeeseen voi laatia monivalintakysymyksiä, jotka ovat suljettuja tai strukturoituja eli jäsenneltyjä kysymyksiä tai näiden välimuotoja. Lisäksi vaihto-

ehtoina on kysyä avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksissä pyritään kysymysten vertailukelpoisuuteen, kun taas avoimien kysymysten tavoitteena on saada vastaajilta spontaaneja mielipiteitä. Avoimissa kysymyksissä vastaamista pyritään kysymyksen kautta rajaamaan mahdollisimman vähän. (Vilkkä 2009, 84–86.) Tässä tutkimuksessa käytin pääasiassa monivalintakysymyksiä, joissa esitetään väittämiä ja vastaaja valitsee vastauksen viisiportaiselta asteikolta, jotka ovat 5 täysin samaa mieltä, 4 osittain samaa mieltä, 3 en osaa sanoa, 2 osittain eri mieltä ja 1 täysin eri mieltä. Jokaisen kysymyssarjan perään olin lisännyt avoimen kysymyksen, jossa oli pyydetty kehittämissideoita ja ehdotuksia nuorisokodin toiminnan parantamiseen. Lopussa oli myös erikseen kohta ”ruusuille ja risuille”. Avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden mielipiteen ilmaisun omin sanoin.

Monivalintakysymyksissä vastaajat vastaavat samaan kysymykseen, joten vastauksia on helpompi vertailla. Monivalintakysymykseen vastaaminen on helpompaa, koska vastaajaa autetaan tunnistamaan asia. Avoin kysymys ei ehdota vastauksia, vaan antaa vastaajalle mahdollisuuden ilmaista itseään omin sanoin. Avoimien kysymysten huono puoli on se, että niihin jätetään usein vastaamatta ja vastaukset voivat olla epätarkkoja tai aiheen vierestä. (Hirsjärvi ym. 2004, 190-191).

5.3 Aineiston analysointimenetelmät

Anttilan mukaan sisällönanalyysi on alkujaan kvantitatiivinen menettelytapa, Tuomi ja Sarajärvi puolestaan toteavat, että sisällönanalyysillä tarkoitetaan tutkimusaineiston kuvaamista sanallisesti. (Vilkkä 2005, 139). Laadullisen aineiston pilkkomista aihepiireittäin kutsutaan teemoitteluksi. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 93.)

Tutkimukseni analyysimenetelmä on sisällönanalyysi ja siihen liittyvä teemoittelu, koska sen avulla on helppo analysoida laadullista aineistoa. Olin rakentanut kysymyslomakkeen siten, että siinä oli jo valmiit teemat, joiden pohjalta oli helppo lähteä kokoamaan ja analysoimaan vastauksia. Vastauksia analysoidessa päätin nuorisokoti kasvuympäristönä osa-alueessa analysoida sosiaalityönteki-

jöiden vastaukset omana osa-alueenaan, koska heidän antamat vastaukset poikkesivat melko paljon vanhempien ja nuorten vastauksista. Vanhempien ja nuorten lomakkeissa oli yhteisinä teemoina nuorisokoti kasvuympäristönä ja nuorisokodin päivittäinen toiminta, joita tutkiskelin ja vertailin rinnakkain. Vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden lomakkeessa oli lisäksi osio yhteistyöstä heidän ja nuorisokodin välillä, jonka käsittelen omana osa-alueenaan heidän näkemyksiä vertaillen. Vastausten analysointi oli melko vaivatonta, koska lomakkeita oli niin vähän.

Tein vastauksista itselleni taulukon, johon merkkasin rinnakkain kuinka monta mitäkin vastausvaihtoehtoa oli tullut vanhemmilta ja nuorilta. Taulukkoa tarkastelemalla minun oli suhteellisen helppoa analysoida tuloksia ja tehdä johtopäätöksiä.

5.4. Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimusta tehtäessä pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta siitä huolimatta tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Siitä syystä kaikissa tutkimuksissa on pyrittävä arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuuden mittaamiseen on olemassa useita erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Reliaabelius ja validius ovat tutkimuksen luotettavuuden arviointiin liittyviä käsitteitä. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta, eli kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia, käsite reliabiliteetti kuuluu enimmäkseen kvantitatiiviseen tutkimukseen. Tulosta voidaan pitää reliaabelina, jos samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla ja saadaan aikaan sama tulos. (Hirsjärvi ym 2004, 216).

Validius on toinen tutkimuksen arviointiin liittyvä käsite. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin. Mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija ajattelee tutkivansa. Tutkimuksen luotettavuutta heikentää esimerkiksi se, että vastaaja ymmärtää asian eri tavalla kuin tutkija. (Hirsjärvi ym. 2004, 216-217 & Vilkkä 2005, 161-162).

Nuorten täyttäessä lomakkeita huoneissaan tuli eräs nuori kysymään, että ”miksi lomakkeessa on kohdat osittain samaa mieltä ja osittain eri mieltä, eivätkö ne ole sama asia?”, vastasin, että vastaus osittain samaa mieltä kallistuu asiassa positiiviselle puolelle ja osittain eri mieltä negatiiviselle puolelle, nyt nuori ymmärsi asian. Tämä tapaus pisti ajattelemaan, että myös muut ovat voineet käsittää asian juuri samalla tavalla ja jos näin on käynyt, niin se muuttaa tutkimuksen tuloksia merkittävästi.

Tulosten luotettavuutta parantaa kuitenkin jokaisen teemaosion perään liitetty osio, jossa on edellisiä kysymyksiä tarkentava avoin kysymys. Vastauksia tulkitsemalla voi päätellä, ovatko edelliset vastaukset luotettavia. Kuusi seitsemästä nuoresta oli vastannut myös jokaiseen avoimeen kysymykseen. On mahdollista, että kyselylomakkeisiin vastanneet vanhemmat ovat ymmärtäneet kysymyksiä väärin, koska vain yksi neljästä kyselyyn vastanneista vanhemmista oli vastannut myös avoimiin kysymyksiin. Sosiaalityöntekijöiltä tuli myös vastauksia avoimiin kysymyksiin. Jokainen tutkittava oli vastannut kaikkiin monivalintakysymyksiin.

6.0 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkittava aineisto oli pieni, mutta silti sain aikaan tutkimustuloksia. Parhaimpaan tulokseen pääsin nuorten kohdalla, koska vastausprosentti oli 100% ja nuoret vastasivat myös hienosti avoimiin kysymyksiin sekä esittivät ajatuksia siitä, mitä osa-aluetta pitäisi toiminnassa kehittää. Vanhemmilta tuli vähemmän vastauksia, joten kehittämisen paikat on mietittävä monivalintakysymysten vastausten pohjalta. Yritin painottaa kehittämistä tutkimuksessa, mutta siitä huolimatta kehittämisen kohteita avoimien kysymysten muodossa tuli pääasiassa nuorilta ja sosiaalityöntekijöiltä.

Tulevissa luvuissa käsittelen asioita teemoittain siten, että ensin käsittelen nuorisokotia kasvuympäristönä verraten vanhempien ja nuorten näkemyksiä. Toisessa luvussa käyn läpi sosiaalityöntekijöiden mielipiteet nuorisokodista kasvuympäristönä. Seuraavassa luvussa käsittelen nuorisokodin päivittäistä toimintaa vanhempien ja nuorten näkemyksiä vertaillen ja viimeisessä luvussa käsittelen

vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä nuorisokodin ja heidän välillä toteutuvasta yhteistyöstä.

Tutkimustulokset olen jaotellut siten, että samaa mieltä, lukemat 5 ja 4 (positiivisen puolen lukemat) esittelen yhteisesti positiivisina mielipiteinä ja eri mieltä, lukemat 2 ja 1 (negatiivisen puolen lukemat) eriteltyinä, siten että puhun lukemasta 2 käyttäen ilmaisua osittain eri mieltä ja lukemasta 1 ilmaisua täysin eri mieltä, joten näin tutkimuksen kohteena oleva lastensuojelulaitos saa paremman kuvan siitä, mitkä osa-alueet vaativat kehittämistä.

Jokaisen osion alkuun olen tehnyt taulukon, johon olen laskenut mielipiteet osioittain. Taulukossa näkyy myös en osaa sanoa –vastaukset, mutta varsinaisesta tekstiosiossa olen jättänyt ne selkeyden vuoksi mainitsematta.

6.1 Nuorisokoti kasvuympäristönä sijoitettuina olevien nuorten ja heidän vanhempiensa näkemyksiä vertaillen

Vastauksia tuli neljältä vanhemmalta, kolmelta sosiaalityöntekijältä sekä seitsemältä nuorelta.

5 = täysin samaa mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 3 = en osaa sanoa, 2 = osittain eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä

		5	4	3	2	1
Tarvittava määrä henkilökuntaa	vanhemmat	1	1	1	1	
	sos.työntekijät	2		1		
	nuoret	3	2	2		
Tuttu ja pysyvä henkilökunta	vanhemmat	1	1	1	1	
	sos.työntekijät	1	1	1		
	nuoret	1	5		1	
Myönteinen ja kannustava ilmapiiri	vanhemmat	1	1	1	1	
	sos.työntekijät	1		2		
	nuoret	1	1	2	1	2
Turvallinen paikka lapselle	vanhemmat	2	1		1	
	sos.työntekijät	1	2			
	nuoret	1	2	2	1	1
Tarjoaa riittävästi harrastusmahdollisuuksia lapselle	vanhemmat		1	1		2
	sos.työntekijät	1	2			
	nuoret	3		1	1	2
Vastaako hoito ja kasvatustarpeisiin	vanhemmat	1	1	1		1

(kysymys osoitettu vain vanhemmille ja sos.työntekijöille)	sos.työntekijät	1	2			
--	-----------------	---	---	--	--	--

KUVIO 5. Taulukko vanhempien, sosiaalityöntekijöiden ja nuorten mielipiteistä nuorisokodista kasvuympäristönä

Ensimmäisenä tarkastelin kysymystä Onko nuorisokodissa riittävä määrä henkilökuntaa. Nuorista viisi oli asiasta samaa mieltä. Vanhemmista kaksi oli asiasta samaa mieltä ja yksi oli osittain eri mieltä.

Vanhemmille oli lähtenyt tiedote helmikuussa 2013 viime keväänä toteutetun kyselyn tuloksista ja siinä oli mainittu, että lain mukaan lastensuojelulaitoksessa pitäisi olla seitsemän työntekijää, jos sijoitettuja nuoria on seitsemän. Tutkittavana olevan nuorisokodin työntekijämäärä on tällä hetkellä 7,5 työntekijää, mikä siis ylittää lain määräämän työntekijämäärän. Varsinaisesti työntekijöitä on 8, mutta useamman työntekijän samanaikaiset opiskelut vähentävät työntekijämäärää 0,5 työntekijää.

Lastensuojelulaitoksessa tulee asuinyksikköä kohden olla lasten ja nuorten tarvitsemaan huoltoon sekä hoitoon nähden riittävä määrä henkilökuntaa, kuitenkin vähintään seitsemän hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. (Lastensuojelun käsikirja 2012.)

Tutuksi ja pysyväksi henkilökunnan koki kuusi nuorista, yhden ollessa asiasta osittain eri mieltä. Vanhemmista kaksi koki henkilökunnan tutuksi ja yksi oli asiasta osittain eri mieltä.

”Henkilökunta tuttu, käytännön asiat hyvin” (nuoren mielipide)

Nuorisokodissa henkilökunnan vaihtuvuus on ollut melko vähäistä, viimeisen kahden vuoden aikana on tullut kolme uutta työntekijää ja kaksi ”vanhaa” on vaihtanut työpaikkaa. Koko henkilökunnasta toiminnan alusta asti eli vuodesta 2008 nuorisokodissa on ollut kolme työntekijää ja heidän lisäksi kaksi on ollut nuorisokodissa noin kolme vuotta.

Ilmapiirin nuorisokodissa myönteiseksi kokivat sekä kaksi nuorta että vanhempaa. Yksi nuorista oli osittain eri mieltä ja kaksi nuorista oli täysin eri mieltä ilmapiirin hyvydestä, vanhemmista yksi oli osittain eri mieltä.

”Toivoisin ohjaajilta enemmän ymmärtävää ja että minua kuunneltaisiin. Lisäksi nuoren ajatukset ja näkemykset olisi otettava huomioon.” (nuoren mielipide)

”Se, että tullaan halaillemaan on ahdistavaa ja luulisi, että kerran riittää kun siitä sanoo.” (nuoren mielipide)

Monen murrosikäisen nuoren vanhempi varmasti tunnistaa vaiheen, jolloin lapsi torjuu vanhemman halauksen kasvoillaan inhon ilme ja kieltää vanhempaa ”lääppimästä” Tärkeää onkin, se kuka tekee aloitteen, koska nuori voi kokea uhkaavana aikuisen tulemisen liian lähelle, mutta jos hän itse tekee aloitteen, niin asiassa ei ole mitään kummallista. Nuoret kaipaavat kuitenkin aikuisen kosketusta ja pitävät esimerkiksi siitä, jos aikuiset hierovat heidän hartioitaan. Nuorisokodeissa työskentelevät aikuiset tietävät, että fyysisen hellyydenpuutteessa kasvaneet nuoret pyytävät toistuvasti aikuisia hieromaan heidän hartioitaan. (Sinkkonen 2010, 51). Tutkimuksen kohteena olevassa nuorisokodissa nuorten hartioiden hierominen on joidenkin nuorten kohdalla lähes joka ilta toistuva traditio, joka lähtee aina nuoren aloitteesta.

Turvalliseksi paikaksi asua nuorisokodin koki sekä vanhemmista että nuorista kolme, yksi nuori koki paikan osittain turvalliseksi ja yksi nuori oli asiasta täysin eri mieltä. Yksi aikuisista oli osittain eri mieltä.

”xxx on suurimmaksi osaksi hyvä paikka asua.” (nuoren mielipide),

”Ei mitään ihmeellistä, ihan nice place tää on” (nuoren mielipide)

Lapsille tapahtuu usein asioita, jotka saattavat horjuttaa hänen turvallisuuden tunnettaan. Ristiriidat, yllättävät tapahtumat tai jokin joka muistuttaa aiemmin sattuneesta ikävästä tapahtumasta voivat saada lapsen tuntemaan ahdistusta ja epävarmuutta. Lapsi kasvaa näiden tapahtumien kautta, jos hänellä on elämässään turvallinen henkilö, jonka kanssa hän pystyy käsittelemään tapahtunutta. Lapsen kasvaessa hän oppii aikuiselta saadun mallin mukaisesti palauttamaan turvallisuuden tunteensa yksinkin. (Hughes 2011, 38).

Vanhemmista yksi oli sitä mieltä, että nuorisokoti tarjoaa riittävästi harrastusmahdollisuuksia lapsille, kaksi oli täysin eri mieltä. Nuorista kolme oli sitä mieltä että harrastusmahdollisuuksia on hyvin tarjolla, yksi oli osittain eri mieltä ja kahden mielestä harrastusmahdollisuuksia ei ole riittävästi tarjolla.

”Yhteistä tekemistä ja harrastusta kaivataan. Aikuisilla ei ole tarpeeksi aikaa nuorille, vaan koko ajan työpuheluita ja tietokonetta ja rapsaa.” (nuoren mielipide)

”Haluaisin, että ranta uudistetaan ja sinne tulisi hiekkaranta ja laituri laitettaisiin kesällä paikoilleen. Uusi trampoliini ja ulkopenkit ja pöydät laitettaisiin kuntoon ja varasto siistittäisiin. Käytäisiin enemmän kaupoilla yhdessä!” (nuoren mielipide)

Tässä osiossa oli lisäksi ainoastaan vanhemmilta kysytty, että vastaako kyseisen nuorisokodin hoito heidän perheensä tarpeita. Kaksi vanhemmista oli sitä mieltä, että vastaa ja yksi oli asiasta täysin eri mieltä.

6.2 Sosiaalityöntekijöiden mielipiteet nuorisokodista kasvuympäristönä

Nuorisokoti kasvuympäristönä –osion jokaiseen kohtaan oli jokainen sosiaalityöntekijöistä vastannut olevansa joko täysin tai osittain samaa mieltä.

”Erityisen hyvänä pidän Sarasteen psykiatrasta osaamista haastavien erityisnuorten kanssa toimiessa.” (sosiaalityöntekijän mielipide)

”Saraste omistautuu oikeasti nuoren asiaan ja panostaa nuoren hyvinvointiin koko sijoituksen ajan ja myös sijoituksen jälkeen auttamalla eteenpäin.” (sosiaalityöntekijän mielipide)

6.3 Vanhempien ja nuorten mielipiteet nuorisokodin päivittäisestä toiminnasta

5 = täysin samaa mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 3 = en osaa sanoa, 2 = osittain eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä

		5	4	3	2	1
Päivittäisestä ravinnosta, ulkoilusta ja lepoajoista huolehditaan riittävästi	vanhemmat	2		1	1	
	nuoret	2	3	1	1	
Kouluasioista huolehditaan riittävästi	vanhemmat	1		1	1	1
	nuoret	3	1	1	1	1
Nuoren kiinnostuksen kohteet ja hänelle merkittävät asiat huomioidaan riittävästi	vanhemmat	1		1	1	1
	nuoret	1		2	3	1
Lapsi saa henkilökunnalta riittävästi huomiota ja läheisyyttä	vanhemmat	1		3		
	nuoret	1	2	1	1	2
Lapsi palaa mielellään loman jälkeen takaisin nuorisokotiin	vanhemmat		1	1	1	1
	nuoret	1	1	1	1	3
Lapsella on nuorisokodissa kavereita	vanhemmat	1		1		2
	nuoret	2		2	1	2
Lapsi kertoo kotona ja kavereille myönteisesti nuorisokodista	vanhemmat		1	1	2	
	nuoret	1		2	1	3
Tunnen olevani pidetty nuorisokodin henkilökunnan keskuudessa (vain nuorten mielipide)	nuoret	1	2	1	2	1
Tunnen olevani pidetty nuorisokodin muiden nuorten keskuudessa (vain nuorten mielipide)	nuoret	1	2	1	3	
Lapsi tuntee olevansa pidetty nuorisokodin henkilökunnan ja muiden lasten keskuudessa (vain vanhempien mielipide)	vanhemmat		1	1	1	1
Olen tyytyväinen hoitoon ja kasvatukseen nuorisokodissa	vanhemmat	1		2		1
	nuoret	2		3		2

KUVIO 6. Taulukko vanhempien ja nuorten mielipiteistä nuorisokodin päivittäisestä toiminnasta

Nuorista viisi oli sitä mieltä, että nuorisokodin henkilökunta huolehtii riittävästi heidän päivittäisestä ravinnosta, ulkoilusta ja lepoajoista ja yksi oli osittain eri mieltä. Vanhemmista kahden mielestä nuorisokodin henkilökunta huolehtii riittävästi edellä mainituista asioista ja yksi osittain eri mieltä.

Neljä nuorista koki, että nuorisokodissa huolehditaan riittävästi heidän kouluasioistaan, yksi oli osittain eri mieltä ja yksi täysin erimieltä. Vanhemmista kaksi koki, että kouluasioista huolehditaan riittävästi ja yksi oli täysin eri mieltä..

”Kouluasioista ei tule paljontakaan tietoa. Olen usein huolissani siitä, tuleeko lapsen koulutehtävät tehtyä ja saako niihin apua tarvittaessa ja miten seurataan esim. kokeisiin tenttaamista.” (vanhemman mielipide)

Koko nuorisokodin henkilökunta vastaa lapsen perushoivasta ja huolenpidosta varmistamalla, että lapsi saa riittävästi lepoa ja ravintoa. Henkilökunta opastaa lasta henkilökohtaisesta hygieniasta ja puhtaudesta huolehtimiseen, terveyden ja sairauden hoitoon sekä tukee lasta koulunkäyntiin, yhteydenpitoihin ja harrastuksiin. Nuorisokodista tehdään myös tiivistä yhteistyötä terveyden- ja sairauenhoidon ammattilaisten kanssa. Nuorisokodissa on määritelty ruokailuajat ja käytetään pääasiassa luomutuotteita ja lähiruokaa. Koulusta tultuaan ja välipalan syötyään lapset viettävät huoneissaan ns. hiljaisen tunnin, joka on varattu läksyjen lukemiseen ja yleiseen rauhoittumiseen koulupäivän jälkeen. Lisäksi jokaisen nuoren omaohjaaja soittaa kerran kuukaudessa nuoren opettajalle ja käy hänen kanssaan läpi lapsen koulukuulumiset kuluneen kuukauden osalta. Tietokoneella oloa on rajoitettu siten että, kun on ulkoillut arkisin puoli tuntia voi viettää tunnin tietokoneella ja viikonloppuisin tietokoneella voi olla yhteensä kaksi tuntia, siten että puolesta tunnista ulkoilua on ansainnut tunnin tietokoneaika. Nukkumaanmenoaika on arkisin alle 15-vuotiailla klo 21 ja yli 15-vuotiailla klo 22. Viikonloppuisin nukkumaanmenoajat on siirretty tunnilla eteenpäin.

”Toivoisin, että ulkoilua vähennetään 15 min arkena, toivon myös, että sisarukset pääsisivät käymään nuorisokodissa useimmin.” (nuoren mielipide)

”Koneajat liian pitkiä, ei aikaa kaikille.” (nuoren mielipide)

”Lisää ulkoilua, vähemmän koneaika.” (nuoren mielipide)

Nuoren kiinnostuksen kohteiden ja hänelle merkityksellisten asioiden huomiomisesta vain yksi nuorista sekä vanhemmista oli samaa mieltä, kolme nuorista ja yksi vanhemmista oli osittain eri mieltä ja yksi molemmista täysin eri mieltä. Riittävästi huomiota ja läheisyyttä ohjaajilta koki saavansa kolme nuorista, yksi oli osittain eri mieltä ja kaksi täysin eri mieltä. Vanhemmista yksi koki lapsensa saavan riittävästi huomiota ja läheisyyttä.

”Haluaisin, että ohjaajat viettäisivät enemmän aikaa kanssamme esim. pelattaisiin ja juteltaisiin yhdessä jne.” (nuoren mielipide)

”Ei osata ymmärtää, ei ole aikaa kaikille. Muu sujuu hyvin, mutta mielestäni kaikkien nuorten mielipiteet olisi otettava huomioon, eikä vain kovaäänisimpien.” (nuoren mielipide)

”Enemmän aikaa nuorille! En tunne oloa aina mukavaksi, eikä muutkaan tunne.” (nuoren mielipide)

”Nuoren ajatukset ja näkemykset olisi otettava huomioon, ohjaajat myös antavat hyvinkin erilaisia neuvoja / ohjeita. Usein ohjaajat myös suosivat.” (nuoren mielipide)

Nuoren elämä aaltoilee riippuvuuden ja itsenäisyyden välillä, nuori ei aina aamulla herätessään tiedä, että onko tänään lapsi-päivä vai nuori-päivä. Nuori hänessä vaatii täydellistä itsenäisyyttä ja lapsi-päivänä hän vaatii huomiota, huolenpitoa ja aikuisen tukea. Nuori inhoaa aikuisten esittämiä vaatimuksia ja rajoituksia ja protestoi niitä vastaan. Nuoren mieli muuttuu hetkestä toiseen, eikä hän aina tiedä itsekään, mitä tahtoo. Silloin aikuisen tehtävänä on olla olemassa ja omalla läsnäolollaan ja sanomalla viestiä nuorelle, että mitään hätää ei ole ja tästä selvittää. (Sinkkonen 2010, 55)

Kysymykseen palaamisesta mielellään loman jälkeen takaisin nuorisokotiin kaksi nuorta vastasi palaavansa mielellään, kolme nuorta vastasi olevansa täysin eri mieltä ja yksi oli osittain eri mieltä. Yhden vanhemman mukaan nuori palaa mielellään lomalta takaisin nuorisokotiin, yksi vanhemmista oli täysin eri mieltä ja yksi osittain eri mieltä.

”Ruusuja annan siitä, että saan käydä kotona, risuja annan siitä, että en pääse kotiin.” (nuoren mielipide)

Kaksi seitsemästä nuoresta oli sitä mieltä, että hänellä on kavereita nuorisokodissa, yksi oli osittain eri mieltä ja kaksi nuorta oli täysin eri mieltä. Aikuisista yhden mielestä heidän lapsellaan on kavereita nuorisokodissa ja kaksi oli täysin eri mieltä asiasta.

Vario ym. (2012, 20) kirjassaan ”Suojele unelmia vaali toivoa” Nuorten suosituksia lastensuojelun ja sijaishuollon laadun kehittämiseksi toteaa, että nuoret samaistuvat toistensa kokemuksiin, ymmärtävät toisiaan paremmin ja kokevat saavansa samassa tilanteessa olevilta nuorilta vertaistukea. Laitossijoituksen

päättymisen jälkeen muut sijaisperheessä tai laitoksessa asuneet nuoret voivat olla tärkeä osa nuoren tukiverkkoa.

Nuorista yksi ilmaisee kertovansa nuorisokodista kotona ja kavereille positiivisesti, yksi kertoo osittain negatiivisesti ja kolme täysin negatiivisesti. Vanhemmista yksi totesi lapsen kertovan positiivisesti nuorisokodista ja kahden mielestä lapsi kertoo osittain negatiivisesti. Varion ym. (2012, 16,43) raportin mukaan suurin osa hänen haastattelemistaan nuorista oli tuntenut pahaa oloa sijoituksen aikana, mutta vain pieni osa oli ollut jälkeinpäin sitä mieltä, että lastensuojelusta ei ole ollut heille apua. Sijaishuollon tarjoamat mahdollisuudet avautuvat nuorelle yleensä vasta myöhemmin, kun nuori osaa jo tarkastella omaa menneisyyttään uudesta näkökulmasta.

Nuorista kolme tuntee olevansa pidetty nuorisokodin ohjaajien keskuudessa, kaksi on osittain eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä. Nuorisokodin nuorten keskuudessa myös kolme nuorta tuntee olevansa pidettyjä ja kolme on osittain eri mieltä. Aikuisten mielipide oli negatiivisempi, heistä vain yksi oli sitä mieltä, että nuori tuntee olevansa pidetty nuorisokodin henkilökunnan ja nuorten keskuudessa, yksi oli osittain eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Nuori odottaa kasvattajiltaan kiinnostusta ja hyväksyntää, vaikka ei toisikaan toivettaan julki, mutta siitä huolimatta tärkeintä nuorille on kavereilta saatu tuki ja arvostus. (Sinkkonen 2010, 57).

Tyytyväisiä nuorisokodin antamaan hoitoon ja kasvatukseen oli kaksi nuorista ja yksi vanhemmista ja täysin tyytymättömiä oli yksi nuorista ja kaksi vanhemmista. Huomioin, että neljä nuorista sanoo kertovansa negatiivisesti nuorisokodista läheisilleen, mutta siitä huolimatta vain kaksi nuorista ilmoittaa olevansa tyytymättömiä saamaansa hoitoon ja kasvatukseen nuorisokodissa. Varion ym. (2012, 17) ”Suojele unelmia vaali toivoa” Nuorten suositukset lastensuojelun ja sijaishuollon laadun kehittämiseksi -tutkimuksen mukaan suurin osa heidän haastattelemistaan nuorista koki, että lastensuojelussa on kysymys heidän tulevaisuudesta ja sijaishuolto on vahvistanut heidän edellytyksiä pärjätä elämässään. Nuoren näkemys sijaishuollon merkityksestä on muuttunut joko sijaishuollon aikana tai sen päättymisen jälkeen. Yli puolet tutkimukseen haastatelluista nuo-

rista ei ollut uskonut tulevaisuuteen sijoitushetkellä, mutta tänä päivänä 4/5 osa nuorista katsoo tulevaisuuteen toiveikkaana.

6.3 Yhteistyö vanhempien ja nuorisokodin sekä sosiaalitoimen ja nuorisokodin välillä

5 = täysin samaa mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 3 = en osaa sanoa, 2 = osittain eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä

		5	4	3	2	1
Hoito- ja kasvatussuunnitelman laatiminen tukee lapsen kasvua ja kehitystä	vanhemmat	1	1	1	1	
	sos.työntekijät	2	1			
Nuorisokodin toiminnassa huomioidaan asiakas-suunnitelmassa sovitut tavoitteet	vanhemmat	1	1	1		1
	sos.työntekijät	1	2			
Saatte riittävästi tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä	vanhemmat		2	1		1
	sos.työntekijät	2			1	
Lapsen kuukausikoonnissa on riittävän yksityiskohtaista tietoa lapsen kuluneesta kuukaudesta (vain sos.työntekijöiden mielipide)	sos.työntekijät	1	1		1	
Tunnette olevanne tervetullut vierailemaan nuorisokotiin	vanhemmat	1	1	1	1	
	sos.työntekijät	3				
Nuorisokodin henkilökunta on ammattitaitoista ja osaavaa	vanhemmat	1	1	1		1
	sos.työntekijät	1	1	1		
Yhteistyö on toimivaa	vanhemmat		2	1		1
	sos.työntekijät	2			1	
Nuorisokodin ja vanhempien välillä vallitsee keskinäinen luottamus	vanhemmat	1		1	1	1
Nuorisokodin ja sosiaalitoimen välillä vallitsee keskinäinen luottamus	sos.työntekijät	2	1			
Nuorisokodin ja teidän välisiin keskusteluihin on riittävästi mahdollisuuksia	vanhemmat	1		2	1	
	sos.työntekijät	2		1		
Saate riittävästi tietoa lapsen viikottaisista tapahtumista (vain vanhempien mielipide)	vanhemmat		1	1	2	
Henkilökunta tiedottaa riittävästi lapsen ajankoh- taisista asioista esim. terveys ja kouluasiat	vanhemmat		3		1	
	sos.työntekijät	1	1		1	
Nuorisokodin toteuttamat rajoitustoimenpiteet ovat mielestänne oikeudenmukaisia	vanhemmat	1	1	1	1	
	sos.työntekijät	2		1		
Saate riittävän nopeasti tietoa lasta koskevista rajoituspäätöksistä	vanhemmat	1	1	1	1	
	sos.työntekijät	2		1		

KUVIO 7. Taulukko vanhempien mielipiteistä nuorisokodin ja heidän välisestä yhteistyöstä sekä sosiaalitoimen mielipide nuorisokodin ja heidän välisestä yhteistyöstä.

Kysymykseen tukeeko hoito- ja kasvatussuunnitelman laatiminen lapsen kasvua ja kehitystä olivat sosiaalityöntekijät vastanneet olevansa samaa mieltä. Kaksi vanhemmista oli samaa mieltä ja yksi oli osittain eri mieltä.

Lapsen ollessa sijaishuollossa hänelle laaditaan hoito- ja kasvatussuunnitelma, joka laaditaan lapsen asiakassuunnitelmassa sovittujen tavoitteiden pohjalta. Hoito- ja kasvatussuunnitelma tehdään yhdessä sijaishuoltopaikan työntekijöiden, lapsen vanhempien ja lapsen kanssa. Siitä tulee ilmetä lapsen sijaishuollon tavoitteet sekä suunnitelmat lapsen hoidosta ja sen sisällöstä. (Saastamoinen 2010, 85). Kirjalliset hoito- ja kasvatussuunnitelmat pitävät sisällään mahdollisimman tarkkaan laaditut lapsen elämän laadun kohentamiseen tähtäävät suunnitelmat ja käytännön ohjeet. Hoitosuunnitelmassa asetetaan kasvatuksen tavoitteet sekä lyhyelle että pitkälle aikavälille ja määritellään miten tavoitteiden toteutumista seurataan. Suunnitelmasta löytyy tietoa myös lapsen historiasta, sukulaissiteistä, erityistarpeista, erityisjärjestelyistä, mieltymyksistä, lähiverkostosta ja muista hänen elämänsä vaikuttavista asioista. (xxxx nuorisokodin, Laatukäsikirja 2009, 10-11).

Nuorisokodin toiminnassa huomioidaan asiakassuunnitelmassa sovitut tavoitteet kaikkien sosiaalityöntekijöiden mielestä, näin oli myös kahden vanhemman mielestä. Yksi vanhemmista oli täysin eri mieltä.

Sijaishuoltopaikan tulee seurata hoito- ja kasvatussuunnitelmaa ja päivittää ja tarkistaa sitä suhteessa arjen sujumiseen ja asiakassuunnitelmaan. (Saastamoinen 2010, 85) Nuorisokodissa hoito- ja kasvatussuunnitelma laaditaan asiakassuunnitelman pohjalta ja sitä arvioidaan ja tarkastetaan tarvittaessa useammin, mutta vähintään kuuden kuukauden välein. (xxxx nuorisokodin, Laatukäsikirja 2009, 10).

Sosiaalityöntekijöistä kolme kokee saavansa riittävästi tietoa lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä ja yksi on osittain eri mieltä. Vanhemmista kaksi kokee saavansa riittävästi tietoa ja yksi on täysin eri mieltä.

Nuorisokodissa nuoren omaohjaaja tai vara-omaohjaaja soittaa kerran viikossa nuoren vanhemmille ja kertoo nuoren kuulumiset. Lisäksi, jos nuorelle tulee eri-

koistilanteita laitoksessa tai koulussa, hän sairastuu, häntä joudutaan rajoittamaan tai tulee jokin muu normaalista poikkeava tilanne, niin vanhemmille pyritään soittamaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen. Lähes kaikki nuoret käyvät kotilomalla joka toinen viikko ja ohjaaja soittaa lomasoiton kotiin pari päivää ennen lomaa sekä päivä loman jälkeen. Kerran kolmessa kuukaudessa nuorella on asiakassuunnitelma palaveri, johon osallistuvat nuori, hänen vanhempi / vanhempansa, hänen sosiaalityöntekijä, omaohjaaja nuorisokodista sekä kasvatusjohtaja tai vastaava ohjaaja nuorisokodista. Näissä palavereissa käydään yhteisesti läpi nuoren menneet ja tulevat asiat sekä tavoitteet tulevaisuuteen.

Sosiaalityöntekijöiltä kysyttiin, että kokevatko he saavansa kuukausikoonneissa riittävän yksityiskohtaista tietoa lapsen kuluneesta kuukaudesta. Kaksi vastanneista kokee saavansa riittävästi tietoa ja yksi oli asiasta osittain eri mieltä.

Nuorisokodista lähetetään kuukausikoonti lapsen sosiaalityöntekijälle kerran kuukaudessa. Koonnin laatii lapsen omaohjaaja päiväraporttien pohjalta. Lapsi lukee koontinsa ennen lähettämistä ja voi lisätä siihen myös omat terveisensä sosiaalityöntekijälle.

Vierailulle nuorisokotiin tuntee olevansa tervetullut jokainen sosiaalityöntekijöistä sekä kaksi nuoren vanhemmista, yksi vanhemmista oli osittain eri mieltä.

Kahden sosiaalityöntekijän ja vanhemman mielestä nuorisokodin henkilökunta on ammattitaitoista ja asiantuntevaa, yksi vanhemmista oli täysin eri mieltä.

Lastensuojelulain 60 §:ssä on säädetty lastensuojelulaitoksen henkilökunnan kelpoisuudesta. Siinä on asetettu ne vaatimuskriteerit, jotka laitoksen tulee henkilökunnan kelpoisuuksien suhteen aina täyttää. (Saastamoinen 2010, 97).

Yhteistyö nuorisokodin ja sosiaalitoimen välillä on kahden vastauksen perusteella toimivaa ja yksi oli asiasta osittain eri mieltä. Vanhemmista kahden mielestä yhteistyö vanhempien ja nuorisokodin välillä toimii ja yksi oli asiasta täysin eri mieltä.

” xxxx nuorisokodin kanssa yhteistyö on toiminut hyvin, avointa sekä sosiaalitoimen että perheen suuntaan. Erityisesti yhteistyötä perheen kanssa pidän tärkeänä ja tähän nuorisokoti voisi enemmän panostaa perhetyön keinoin.” (sosiaalityöntekijän mielipide)

”Sinänsä hyvin toimii viikoittaiset puhelut lapsen asioista ja esim. lomista. Joskus vaan tuntuu, että kotona tiedän enemmän asioista kun mitä nuorisokodissa tiedetään, lapsen kautta kuultuna.” (vanhemman mielipide)

Vanhemmista yksi ja sosiaalityöntekijöistä kaikki olivat sitä mieltä, että heidän ja nuorisokodin henkilökunnan välillä vallitsee keskinäinen luottamus. Yksi vanhemmista oli asiasta osittain ja yksi täysin eri mieltä.

Lapsen huostaanottoon aiheuttaa kriisin aina sekä lapsen että vanhemman elämässä. Vanhempien ja lapsen tulee saada riittävästi tukea lapsen sijaishuollon aikana sijoituspaikan henkilökunnalta, eikä lapsen ja biologisten vanhempien suhdetta tule missään vaiheessa väheksyä. Lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle ei yksistään tuo ratkaisua perheen tilanteeseen, vaan myös vanhempien huomioiminen lapsen sijoituksen aikana on tärkeää ja se myös lisää vanhempien luottamusta sijoituspaikkaa kohtaan (Kujala 2003, 11–12).

Yksi vanhemmista ja kaksi sosiaalityöntekijöistä kokee, että heidän ja nuorisokodin välisiin keskusteluihin on riittävästi mahdollisuuksia, yksi vanhemmista on asiasta osittain eri mieltä.

Vain yksi vanhemmista kokee saavansa riittävästi tietoa lapsen viikoittaisista tapahtumista ja kaksi on asiasta osittain eri mieltä. Seuraavassa kysymyksessä tiedustellaan, että tiedotetaanko lapsen ajankohtaisista asioista riittävästi. Vanhempien vastaukset ovat edelliseen kysymykseen verraten hieman ristiriidassa keskenään, koska kolme vanhemmista kokee, että lapsen ajankohtaisista asioista tiedotetaan riittävästi, yhden ollessa osittain eri mieltä. Sosiaalityöntekijöistä kaksi oli sitä mieltä, että ajankohtaisista asioista tiedotetaan riittävästi ja yksi oli osittain eri mieltä.

Kahden vanhemman ja sosiaalityöntekijän mielestä nuorisokodin rajoitustoimenpiteet ovat oikeudenmukaisia ja he saavat niistä tietoa riittävän nopeasti. Yksi vanhemmista oli molemmista asioista osittain eri mieltä.

Lastensuojelulain mukaisilla rajoituksilla ja rajoitustoimenpiteillä tarkoitetaan laitoksessa sijaishuollossa olevaan lapseen kohdistettavia rajoitustoimenpiteitä sekä hänen ja läheisen välistä yhteydenpidon rajoittamista. Lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä ovat: 1) Yhteydenpidon rajoittaminen, 2) Lapsen olinpaikan ilmoittamatta jättäminen, 3) Aineiden ja esineiden haltuunotto, 4) Henkilötarkastus, 5) Henkilökatsastus, 6) Omaisuuden tai tilojen tarkastaminen, 7) Lähetyksen tarkastaminen ja luovuttamatta jättäminen, 8) Kiinnipitäminen, 9) Liikkumisvapauden rajoittaminen, 10) Eristäminen ja 11) Erityinen huolenpito (Saastamoinen 2010, 149.)

Lastensuojelulain 74§:ssä on säädetty rajoitustoimenpiteiden kirjaamisvelvoite. Laitoksen on kirjattava asianmukaisesti kaikki käyttämänsä rajoitustoimenpiteet, jotta niitä pystytään seuraamaan ja valvomaan. Rajoitustoimenpiteen käyttämisestä tulee myös tiedottaa välittömästi nuoren huoltajalle / huoltajille. Sosiaalityöntekijälle tulee myös lähettää kirjallinen, tarkkaan määritelty raportti tehdyistä rajoittamispäätöksistä kuukausittain. Avohuollon tukitoimin sijoitettujen lasten kohdalla rajoituspäätös voidaan tehdä vain huoltajan / huoltajien suostumuksella. (Saastamoinen 2010, 179).

Lastensuojelulain mukaisista rajoitustoimenpiteistä ei ole kyse silloin, kun on kyse kotikasvatukseen kuuluvien sääntöjen ja ohjeiden noudattamisesta, kuten kotiintulo-, ruokailu- ja nukkumaanmenoajat sekä kotiaskareet. (Saastamoinen 2010, 153).

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää vastaako nuorisokodin suorittama kasvatustyö vanhempien, sosiaalityöntekijöiden ja lasten odotuksia ja mitkä ovat kyseisen nuorisokodin kasvatustyön kehittymisen paikat. Tutkimustulokset vastasivat asetettuihin tutkimuskysymyksiin, mutta vastauksia avoimiin kysymyksiin

kehittämisen paikkojen muodossa tuli lähinnä nuorilta. Sekä vanhemmista että sosiaalityöntekijöistä kaksi jättivät palauttamatta kyselylomakkeen, joten tulokset jäävät heidän osaltaan hieman puutteellisiksi.

Olen katsonut, että kehitettävää on niillä osa-alueilla, joissa negatiivisen puolen vastauksia on puolella tai useammalla vastanneista.

7.1. Nuorisokoti kasvuympäristönä

Sosiaalityöntekijät olivat tyytyväisiä tutkittavana olleeseen nuorisokotiin kasvu-ympäristönä jokaisella tutkimuksen osa-alueella.

Valtaosa vanhemmista ja nuorista oli sitä mieltä, että nuorisokodissa on tuttu henkilökunta ja sitä on riittävästi. Nuorisokoti koettiin myös turvalliseksi paikaksi asua ja elää. Kokonaisuutena nuorisokodin kasvatus ja hoito vastasi vanhempien mukaan lapsen tarpeisiin.

Kehittämisen paikaksi nousi nuorten tunne siitä, että nuorisokodin ilmapiiri ei ole riittävän myönteinen eikä kannustava. Tosin nuorten mielipiteet jakautuivat kah-tia ja kaksi oli myös merkinnyt tähän kohtaan, en osaa sanoa. ”Suojele unelmia vaali toivoa” Nuorten suositukset lastensuojelun ja sijaishuollon kehittämiseksi – tutkimuksen mukaan nuorten mielestä sijaishuollon työntekijöiden on pystyttävä toimimaan tasa-arvoisesti ja eettisesti, mutta silti huomioitava nuoret yksilöinä. Nuorten viihtyvyyttä lisää, jos aikuinen perustelee säännöt ja rajoitukset ja ottaa nuoren mukaan niistä keskusteluun. (Vario ym. 2012, 29).

Puolet vanhemmista oli sitä mieltä, että nuorisokoti ei tarjoa riittävästi harrastusmahdollisuuksia nuorille, mutta nuorten vastausten perusteella harrastusmahdollisuuksien riittävyys kallistui positiiviselle puolelle. Tässä kohtaa ehdot-taisinkin, että nuoren omaohjaaja kertoo kotipuhelussa nuoren vanhemmalle, mitä nuori harrastaa nuorisokodissa ja millä tavoin nuorta on aktivoitu / yritetty aktivoida harrastusten pariin.

7.2. Nuorisokodin päivittäinen toiminta

Päivittäisestä ravinnosta, ulkoilusta ja lepoajoista huolehtimiseen olivat tyytyväisiä kaikki vastanneista. Nuoret kokivat, että myös kouluasioista huolehditaan riittävästi. Kokonaistyytyväisyys nuorisokodin toteuttamaan hoitoon ja kasvatukseen jakautui vanhempien ja nuorten osalta melko tasaisesti molempiin ääripäihin sekä en osaa sanoa vastauksiin.

Kehittämisen paikoiksi nuorten kohdalla nousivat selkeimmin kokemus siitä, että heidän kiinnostuksen kohteita ja heille merkityksellisiä asioita ei huomioida riittävästi. Nuorten mielestä aikuisilla ei ole heille tarpeeksi aikaa. Nuoret kaipaavat enemmän huomiota aikuisilta ja yhteistä tekemistä nuorisokodin aikuisten kanssa. Nuoret kokevat, että aikuisilta menee liikaa aikaa raportteihin, tietokoneelle ja puheluihin.

Nuorisokodissa on vuorossa kerrallaan kaksi ohjaajaa työssä ja seitsemän nuorta, joiden kaikkien asioista tulee tasapuolisesti huolehtia ja joille kaikille tulee antaa riittävästi aikaa ja huomiota. Nuorilla on useampana päivänä viikossa harrastuksia ja nuorisokoti on kymmenen kilometrin päässä keskustasta, joten usein toisen ohjaajan työajasta menee iso osa kyydityksiin. On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että nuori kokee saavansa tarpeeksi aikaa aikuiselta, joten tämän epäkohdan kehittämiseksi tulee miettiä vaihtoehtoja.

Kehittämisen paikaksi osittain kohosi myös se, että noin puolet nuorista koki, ettei heillä ole nuorisokodissa kavereita, eivätkä he tunne olevansa pidettyjä toisten nuorten keskuudessa. Minä olisin sitä mieltä, että tämä asia vaihtelee kovasti päivästä riippuen. On päiviä, jolloin kaikki nuoret tuntuvat olevan kavereita keskenään ja toisinaan tuntuu, ettei mikään toimi ja kenenkään kanssa ei tulla toimeen.

Ryhmässä syntyy väistämättä ristiriitatilanteita, joissa nousee esiin vahvoja tunteita ja joskus kiivastakin väittelyä. Tärkeää on kuitenkin se, miten ryhmässä opitaan ratkomaan ristiriitatilanteita oikeudenmukaisesti. Kasvattajan tehtävä on antaa omalla esimerkillään toimintamalleja, mutta hänen tulee myös ohjaila

tilanteita ja auttaa yhteisön nuoria silloin, kun nämä eivät yksin selviä. Kasvatus-tehtävän onnistuessa nuoret oppivat huomioimaan toisiaan ja huolehtimaan toistensa hyvinvoinnista. (Hännikäinen 2006, 124).

Vanhempien osalta kehittämisen paikkoja oli vaikeampi huomioida, koska sain vastauksia vain neljältä vanhemmalta. Jokaiseen kohtaan yksi tai useampi vanhempi oli vastannut en osaa sanoa, joten tästä päätellen vanhemmilla ei ole riittävästi tietoa nuorisokodin päivittäisestä toiminnasta. Vanhempien tietoisuuden lisäämiseksi omaohjaajien tulee viikoittaisissa kotisoitoissa vanhemmille tuoda esiin enemmän myös nuorisokodin päivittäistä toimintaa. Kertoa vanhemmille, mistä asioista arki nuorisokodissa koostuu, miten nuoria huomioidaan ja mitkä ovat nuoren suhteet nuorisokodin muihin aikuisiin ja nuoriin.

Selkeänä kehittämisen paikkana nousi esiin vanhempien huoli siitä, että huolehditaanko nuorisokodissa nuorten kouluasioista riittävästi. Nuorisokodista tuetaan nuorta koulunkäyntiin, autetaan läksyissä ja kokeisiin. Lisäksi jokaisen nuoren omaohjaaja soittaa kuukausittain nuoren opettajalle ja kysyy koulukulumiset. Kouluasioiden osalta henkilökunnan tulee tehostaa toimintaansa ja myös tiedottamista niistä vanhempien suuntaan.

7.3 Yhteistyö vanhempien ja nuorisokodin välillä

Lähes jokaisessa kohdassa valtaosa vanhempien vastauksista sijoittui positiiviselle puolelle, tosin jälleen tutkimustulosta vääristää hieman se, että ”en osaa sanoa” -vastauksia oli myös yhtä lukuun ottamatta jokaisella osa-alueella.

Negatiivisen puolen vastauksia oli enemmistönä vain kahdessa kohdassa. Vanhemmat eivät koe saavansa riittävästi tietoa lapsen viikoittaisista tapahtumista, mutta tulos herättää ristiriitaisia tunteita, koska valtaosa vanhemmista on kuitenkin sitä mieltä, että henkilökunta tiedottaa riittävästi lapsen ajankohtaisista asioista, kuten terveys ja kouluasiat. Mietin kuitenkin sitä, että ehkä viikoittaisilla tapahtumilla vanhemmat tarkoittavat todennäköisesti juuri niitä arkisia asioita ja nuorisokodin päivittäistä toimintaa, mikä nousi esille myös edellisessä, nuorisokodin päivittäistä toimintaa käsittelevässä osiossa.

Toisena kehittämisen paikkana nousi esiin vanhempien luottamus nuorisokotia kohtaan. Luottamusta on pyritty kehittämään ja luomaan aktiivisilla yhteydenotoilla vanhempiin heti sijoituksen alusta alkaen. Henkilökunnan tuleekin yhdessä pohtia, millä tavoin vanhempien luottamusta nuorisokodin toimintaa kohtaan saataisiin lisättyä.

7.4 Yhteistyö sosiaalitoimen ja nuorisokodin välillä

Olen sosiaalityöntekijöiden kohdalla nostanut kehittämisen paikoiksi kaikki kohdat, joissa on ollut yksikin vastaus negatiivisella puolella, koska vastauksia tuli ainoastaan kolmelta sosiaalityöntekijältä. Tosin yksikään sosiaalityöntekijän vastauksista ei ollut kohdassa täysin eri mieltä.

Kehittämisen paikaksi nousee tiedottaminen. Osassa vastauksista koetaan, että lapsen kuukausikoonnissa ei ole riittävän yksityiskohtaista tietoa, lapsen kasvusta ja kehityksestä eikä lapsen ajankohtaisista asioista tiedoteta riittävästi. Tämän kohdan kehittämiseksi on jo työyhteisössä mietitty keinoja ja kuukausikoonti-lomakkeesta on tehty yksityiskohtaisempi.

8. POHDINTA

Tässä luvussa pohdin oliko tutkimus eettinen ja luotettava, miten se mielestäni onnistui, mitä olisi voinut tehdä toisin ja mikä olisi ollut mahdollisesti parempi tapa aineiston keräämiseen ja olisiko aineistoa saanut keräytyä enemmän jollakin toisella tutkimustavalla. Pohdin myös opinnäytetyön tekemistä prosessina.

8.1 Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden pohdinta

Laitoin vanhemmille ja sosiaalityöntekijöille kyselylomakkeen mukana kirjeen, jossa kerroin tutkimuksen tarkoituksesta ja kerätyn aineiston käytöstä. Kyselyjen vastaukset, analysoinnin aikana syntyneet muistiinpanot ja kaiken muu tut-

kimukseen liittyvän tiedon olen käsitellyt luottamuksellisesti ja hyvää tutkimuseettistä periaatetta noudattaen, vastaajia ei voi tunnistaa jälkikäteen. Nuorille tämän saman asia selvitin ennen lomakkeiden täyttämistä.

Tutkimuksen aineisto on luotettavaa, sillä olen kerännyt sen kirjallisessa muodossa ja olen voinut tarkastella sitä tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Tutkimuksen luotettavuutta lisäävät myös myös aineiston käsittely, analysointi ja tulosten yhteenvetojen tekeminen. Olen koonnut tutkimuksen tulokset kyselyjen vastausten pohjalta ja pyrkien kaikessa pysymään uskollisena haastateltujen vastauksille vääristelemättä niitä. Luotettavuutta lisää mielestäni myös vastaajien suorien lainausten hyödyntäminen. Olen nimennyt lainaukset käyttämällä joko nuoren mielipide, vanhemman mielipide tai sosiaalityöntekijän mielipide – ilmaisua. Salassapitovelvollisuuden toteutumiseksi en ole käyttänyt tutkimuksen kohteena olevasta nuorisokodista tarkempaa nimeä, vaan olen turvannut kaikessa työskentelyssäni sen, ettei vastaajia voida yhdistää tiettyyn nuorisokotiin.

8.2 Mitä olisin voinut tehdä toisin?

Pelkällä tutkimuslomakkeella kerätty aineisto jäi melko yksipuoliseksi, koska tutkittavista valtaosa jätti vastaamatta avoimiin kysymyksiin. Kehittämisen paikkoja nousi esiin varsinkin nuorten vastauksista, mutta varsinaisia kehittämideoita ja –ehdotuksia ei tullut keneltäkään. Jälkiviisas on aina helppo olla, mutta jos nyt toteuttaisin tutkimuksen uudelleen, haastattelisin lisäksi myös kaikkia tutkimuksen osapuolia. Kyselylomaketta pidin ja pidän edelleen hyvänä, mutta haluaisin ehdottomasti tarkentaa kysymyksiä haastatteleamalla. Vastauksissa esiintyi myös paljon en osaa sanoa –vastauksia. Kysymysten avaaminen haastattelutilanteessa olisi ollut mahdollista ja uskon, että silloin en osaa sanoa –vastauksia olisi ollut vähemmän, jos ollenkaan.

Jälkeenpäin huomasin, että olin unohtanut laittaa saatekirjeeseen kysymyslomakkeelle viimeisen palautuspäivän, asia ei tullut minulle mieleenkään, mutta jos joskus toteutan vastaavan uudelleen, niin laitan siihen myös viimeisen palautuspäivän.

Tällä tavoin toteutettuna tutkittavien yksityisyys on parhaiten suojassa. Haastattelututkimuksessa tutkittavien identiteetti olisi ollut yhdellä ihmisellä tiedossa. Hirsjärven ym. (2004, 27) mukaan tutkittavan kohtelu on oltava humaania sekä kunnioittavaa ja kaikessa tutkimustoiminnassa on huomioitava anonyymiuden takaaminen, luottamuksellisuus sekä aineiston asianmukainen tallentaminen.

Uskon myös, että jokainen tutkittava olisi suostunut haastatteluun, joten silloin aineistoa olisi ollut kaikilta osin 100%.

8.2 Oma työskentelyn ja oivallusten pohdintaa

Opinnäytetyön tekeminen on ollut prosessina mielenkiintoinen ja opettavainen. Aluksi tuntui, että tästä ei tule mitään, kirjoittaminen tuntui vaikealta ja aineiston etsimisessä oli myös ongelmia. Opinnäytetyöpajat ja ohjaava opettaja auttoivat minua alkuun pääsemisessä ja heiltä sain myös hyviä vinkkejä aineiston etsimiseen. Ohjaava opettaja antoi myös minulle lukuisia hyviä kirjallisuusvinkkejä, häneltä sain myös tukea ja kannustusta opinnäytetyön eri vaiheissa. Työskentelyni etenemisessä minua auttoi, että sain lähettää myös keskeneräistä tekstiä ohjaavalle opettajalle ja kommentteillaan hän auttoi minua näkemään olenko menossa tekemisessäni oikeaan suuntaan.

Työn tekemistä helpotti se, että aihe oli työelämälähtöinen, kiinnosti minua kovasti ja oli suurelta osin minulle tuttu ennestään. Työelämäohjaaja oli tiiviisti mukana opinnäytetyön teossa, hän järjesti aikaa yhteisille tapaamisille työkiireistään huolimatta ja hän auttoi minua myös kyselylomakkeen kysymysten muodostamisessa.

Huomasin, että kirjoittamisessa oli sujuvia vaiheita, jolloin tekstiä saattoi tulla pienessä ajassa sivu tolkulla, mutta toisinaan yhden sivun tuottamiseen saattoi mennä useampi tunti.

Koen, että olen sekä opinnäytetyön tekemisen että koko opiskelujen myötä olen nyt taitavampi kirjoittamaan tieteellistä tekstiä sekä käyttämään tutkivaa ja kehittävää työtettä.

LÄHTEET

- Hannukainen, Timo. 2006. Johtamisen kuntokoulu. Vuorovaikutuksella laadun läpimurtoon. Helsinki: Talentum.
- Hirsjärvi, Sirkka. & Remes, Pirkko. & Sajavaara, Paula. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus.
- Hokkanen, Simo. & Strömberg, Oiva. 2006. Laatuun johtaminen. Jyväskylä: Sho Business Development Oy.
- Hotari, Kaisa-Elina. & Oranen, Mikko. & Pösö, Tarja. Lapset lastensuojelun osallisina. Teoksessa: Bardy, Marjatta. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. 2009. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
- Hughes, Daniel. A. 2011. Kiintymyskeskeinen vanhemmuus. Toimivuutta kasvatukseen. Tampere: Tammerprint Oy.
- Horelli, Liisa. & Haikkola, Lotta. & Sotkasiira, Tiina. 2008. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa: Hoikkala, Tommi. & Sell, Anna. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Hämäläinen, Juha. 2006. Nuori ja perhe yhteiskunnan murroksessa. Teoksessa: Laukkanen, Eila. & Marttunen, Mauri. & Miettinen, Seija. & Pietikäinen, Matti. (toim.) Nuoren Psykkisten Ongelmien Kohtaaminen. Hämeenlinna: Karisto Oy:n kirjapaino.
- Hännikäinen, Maritta 2006. Yhteenkuuluvuuden tunne ja oppijoiden yhteisöksi kehittyminen. Teoksessa: Karila, Kirsti. & Alasuutari, Maarit. & Hännikäinen, Maritta. & Nummenmaa, Anna Raija & Rausku-Puttonen, Helena. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Kaipio, Kalevi. 1999. Kasvattava Yhteisö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kiviniemi, Kari. 2007. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, Juhani. & Valli, Raine. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kujala, Virpi. 2003. Jaetun vanhemmuuden mahdollisuudet: sijoitettujen lasten vanhempien ryhmätoiminnan opas. Ylöjärvi: Painohäme Oy.

- Laaksonen, S. 2004. Huostaanoton, sijaishuollon ja jälkihuollon laatu. Teoksessa: Puonti, Anna-Maija. & Saarnio, Tuula. & Hujala, Anne. (toim.) Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi.
- Lastensuojelun laatusanasto 2009. Palvelujen tuottaminen ja hankkiminen. Kuntaliiton verkkojulkaisu. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
<http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p090902083845K.pdf>
- Lecklin, Olli. & Laine, Risto. 2009. Laadunkehittäjän työkalupakki. Innovatiivisen johtamisjärjestelmän rakentaminen. Helsinki: Talentum
- Lillrank, Paul. 2003. Laatuajattelu. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Länsi-Suomen Lääninhallitus, Sosiaali- ja terveystoimisto, Sosiaalihuollon tulosryhmä. 2008. Ohjeita yksityisenlastensuojelulaitoksen perustamiseen.
- Mikkola, Matti. 2004. Lastensuojelulain tausta. Teoksessa: Puonti, Anna-Maija. & Saarnio, Tuula. & Hujala, Anne. (toim.) Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi.
- Pesonen, Herkko. 2007. Laatu! Asiantuntijaorganisaation laatuopas. Juva: WSBookwell Oy.
- Rausku-Puttonen, Helena. 2006. Oppijoiden yhteisö, osallisuus ja kasvattajan merkitys. Teoksessa: Karila, Kirsti. & Alasuutari, Maarit. & Hännikäinen, Maritta. & Nummenmaa, Anna Raija & Rausku-Puttonen, Helena. (toim.) Kasvatusvuorovaikeus. Tampere: Vastapaino.
- Rousu, Sirkka. & Holma, Tupu. 2004. Lastensuojelupalvelujen laadunhallinta. Jyväskylä: Kirjapaino Oma Oy.
- Räty, Tapio. 2012. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Porvoo: Bookwell Oy.
- Saastamoinen, Kati. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita.
- Sarajärvi, Anneli. & Tuomi, Jouni. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Sinkkonen, Jari. 2010. Nuoruusikä. Juva: Bookwell Oy.

Sosiaalipalvelut Saraste Oy. 2009. Laatukäsikirja.

Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja. Henkilökunnan määrä lastensuojelulaitoksessa. Viitattu 16.4.2013
<http://www.sosiaaliportti.fi/FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/muodot/lastensuojelulaitokset/>

Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja. Lapsen osallisuus. Viitattu 17.4.2013.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus/>

Stenvall, Jari. & Virtanen, Petri. 2012. Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen. Tallinna: AS Pakett.

Taipale, Mauri. 2006. Lastensuojelun antama tuki. Teoksessa: Laukkanen, Eila. & Marttunen, Mauri. & Miettinen, Seija. & Pietikäinen, Matti. (toim.) Nuoren psyykkisten ongelmien kohtaaminen. 2006. Hämeenlinna: Karisto Oy:n kirjapaino.

Taskinen, Sirpa. 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOY.

Tilastoraportti 26/2012, 27.11.2012
Suomen virallinen tilasto, Sosiaaliturva 2012
http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/aiheittain/lasten_sosiaalipalvelut/lastensuojelu

Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit 2004. Lastensuojelun Keskusliitto. Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisuja 18. Helsinki: Gummerus.

Vario, Pipsa. & Barkman, Johanna. & Kiili, Johanna. & Nikkanen, Marko. & Oranen, Mikko. & Tervo, Jaana. (toim.) 2012. "Suojele unelmia, vaali toivoa" Nuorten suositukset lastensuojelun ja sijaishuollon kehittämiseksi. Helsinki: Aksidenssi Oy.

Vilka, Hanna. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ylikoski, Tuire. 1999. Unohtuiko asiakas? Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

LIITTEET:

- Liite 1 Kyselylomake nuorten vanhemmille
- Liite 2 Kyselylomake nuorten sosiaalityöntekijöille
- Liite 3 Saatekirje nuorten vanhemmille
- Liite 4 Saatekirje nuorten sosiaalityöntekijöille
- Liite 5 Kyselylomake nuorille

LIITE 1

Vastaa kysymyksiin ympäröimällä mielestäsi sopiva vaihtoehto.

xxx kasvuympäristönä:

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Lapsenne sijoituspaikassa on tarvittava määrä henkilökuntaa	5	4	3	2	1
xxxssa on tuttu ja pysyvä henkilökunta	5	4	3	2	1
xxxssa on myönteinen ja kannustava ilmapiiri	5	4	3	2	1
xxx on turvallinen paikka lapsellenne	5	4	3	2	1
xxx tarjoaa riittävästi harrastusmahdollisuuksia lapsellenne	5	4	3	2	1
Lapsen hoito ja kasvatus vastaa perheenne tarpeita	5	4	3	2	1

Kehittämideoita ja ehdotuksia xxxn parantamiseksi kasvuympäristönä:

Yhteistyö vanhempien ja xxxn välillä:

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Hoito- ja kasvatussuunnitelman laatiminen tukee lapsenne kasvua ja kehitystä	5	4	3	2	1
xxxn toiminnassa huomioidaan lapsenne hoito- ja kasvatussuunnitelmassa sovitut tavoitteet	5	4	3	2	1
Saatte riittävästi tietoa lapsenne kasvusta ja kehityksestä sekä tukea mahdollisiin ongelmatilanteisiin	5	4	3	2	1
Tunnette olevanne tervetullut vierailulle Sarasteeseen	5	4	3	2	1
xxxn henkilökunta on ammattitaitoista ja asiantuntevaa	5	4	3	2	1
Yhteistyö henkilökunnan ja perheen välillä on toimivaa	5	4	3	2	1
Perheen ja xxxn henkilökunnan välillä vallitsee keskinäinen luottamus	5	4	3	2	1
Vanhempien ja henkilökunnan välisiin keskusteluihin on riittävästi mahdollisuuksia	5	4	3	2	1
Saatte riittävästi tietoa lapsenne viikoittaisista tapahtumista	5	4	3	2	1
Henkilökunta tiedottaa riittävästi lapsenne ajankohtaista asioista esim. lääkärikäynnit, kouluasiat	5	4	3	2	1

xxxn toteuttamat rajoitustoimenpiteet ovat mielestänne oikeudenmukaisia	5	4	3	2	1
Saatte riittävän nopeasti tietoa lastanne koskevista rajoituspäätöksistä	5	4	3	2	1

Kehittämisideoita ja parannusehdotuksia xxxn ja vanhempien väliseen yhteistyöhön:

---

xxxn päivittäinen toiminta:

Lapsenne päivittäisestä ravinnosta, ulkoilusta ja lepoajoista huolehditaan mielestänne riittävästi	5	4	3	2	1
Lapsenne kouluasioista huolehditaan riittävästi	5	4	3	2	1
Lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle merkitykselliset asiat huomioidaan riittävästi päivittäisessä toiminnassa	5	4	3	2	1
Lapsenne saa xxxn henkilökunnalta riittävästi huomiota ja läheisyyttä	5	4	3	2	1
Lapsenne palaa mielellään loman jälkeen takaisin xxxn	5	4	3	2	1

Lapsellanne on xxxssa kavereita	5	4	3	2	1
Lapsenne kertoo xxxn asioista myönteisesti	5	4	3	2	1
Lapsenne tuntee olevansa pidetty muiden lasten ja henkilökunnan keskuudessa	5	4	3	2	1
Olette tyytyväinen lapsenne saamaan hoitoon ja kasvatukseen xxxssa	5	4	3	2	1

Kehittämideoita ja parannusehdotuksia xxxn päivittäiseen toimintaan:

Ruusuja ja risuja:

KIITOS!

LIITE 2

Vastaa kysymyksiin ympäröimällä mielestäsi sopiva vaihtoehto.

xxx kasvuympäristönä:

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
xxxssa on tarvittava määrä henkilökuntaa	5	4	3	2	1
xxxssa on tuttu ja pysyvä henkilökunta	5	4	3	2	1
xxxssa on myönteinen ja kannustava ilmapiiri	5	4	3	2	1
xxx on turvallinen paikka lapselle	5	4	3	2	1
xxx tarjoaa riittävästi harrastusmahdollisuuksia lapselle	5	4	3	2	1
Lapsen hoito ja kasvatusta vastaa tarpeisiin	5	4	3	2	1

Kehittämideoita ja ehdotuksia xxxn parantamiseksi kasvuympäristönä:

Yhteistyö sosiaalitoimen ja xxxn välillä:

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Hoito- ja kasvatussuunnitelman laatiminen tukee lapsen kasvua ja kehitystä	5	4	3	2	1
xxxn toiminnassa huomioidaan lapsen asiakassuunnitelmassa sovitut tavoitteet	5	4	3	2	1
Saatte riittävästi tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä	5	4	3	2	1
Lapsen kuukausikoonnissa on riittävän yksityiskohtaista tietoa lapsen kuluneesta kuukaudesta	5	4	3	2	1
Tunnette olevanne tervetullut vierailulle xxxn	5	4	3	2	1
xxxn henkilökunta on ammattitaitoista ja asiantuntevaa	5	4	3	2	1
Yhteistyö henkilökunnan ja sosiaalitoimen välillä on toimivaa	5	4	3	2	1
Sosiaalitoimen ja xxxn henkilökunnan välillä vallitsee keskinäinen luottamus	5	4	3	2	1
Sosiaalitoimen ja xxxn henkilökunnan välisiin keskusteluihin on riittävästi mahdollisuuksia	5	4	3	2	1

Henkilökunta tiedottaa riittävästi lapsen ajan-kohtaista asioista esim. terveys, kouluasiat	5	4	3	2	1
xxxn toteuttamat rajoitustoimenpiteet ovat mielestänne oikeudenmukaisia	5	4	3	2	1
Saatte riittävästi nopeasti tietoa lasta koskevista rajoituspäätöksistä	5	4	3	2	1

Kehittämideoita ja parannusehdotuksia xxxn ja sosiaalitoimen väliseen yhteistyöhön:

Ruusuja ja risuja:

KIITOS!

LIITE 3

Hei!

13.3.2013

Jälleen on tullut se aika, että teemme palautekyselyn xxxn toiminnasta. Poikkeuksena edelliseen kyselyyn on se, että kysely on laajempi ja teemme samalla kyselyn myös lasten omille sosiaalityöntekijöille. Kyselyn tarkoituksena on selvittää lasten vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden tyytyväisyyttä ja näkemyksiä xxxää kohtaan.

Työskentelen vastaavana ohjaajana xxxssä ja päivitän tutkintoani Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, valmistun yhteisöpedagogiksi keväällä 2013. Teen palautekyselyn opinnäytetyönä xxxn.

Vastaamalla kysymyksiin olette osallisena xxxn toiminnan kehittämisessä sekä olette vaikuttamassa lapsenne saaman hoidon laatuun. Kartoitan opinnäytetyössäni xxxssä olevien lasten vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden ajatuksia ja kokemuksia hoidon laadusta ja arvioin laatua sekä vanhempien että sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta. Kyselyn tavoitteena on myös tuottaa tietoa xxxn mahdollisista kehittämistarpeista.

Käsitlemme saamamme vastaukset luottamuksellisesti tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen eikä vastaajaa voi tunnistaa jälkikäteen. Toivomme Teidän vastaavan tähän palautekyselyyn, sillä mielipiteenne ja kokemuksenne ovat meille tärkeitä yksikkömme kehittämistyössä. Kyselylomakkeen voitte palauttaa mukana tulevassa vastauskuoressa nimettömänä.

Kiitos jo etukäteen osallistumisestanne!

Terveisin

Mirketta Aaltonen

LIITE 4

Hei!

13.3.2013

Työskentelen vastaavana ohjaajana xxxssä ja päivitän tutkintoani Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, valmistun yhteisöpedagogiksi keväällä 2013. Teen opinnäytetyöni xxxään toteuttamalla palautekyselyn xxxssä sijoitettuna olevien lasten vanhemmille sekä sosiaalityöntekijöille.

Tämän kyselyn tarkoitus on selvittää vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä ja tyytyväisyyttä xxxn toimintaa kohtaan. Vastaamalla kysymyksiin teillä on mahdollisuus olla osallisena xxxn toiminnan kehittämisessä sekä olla vaikuttamassa nuorten saaman hoidon laatuun. Kartoitan opinnäytetyössäni xxxssä olevien lasten vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden ajatuksia ja kokemuksia hoidon laadusta ja arvioin laatua sekä vanhempien että sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta. Lisäksi opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa tietoa xxxn mahdollisista kehittämistarpeista.

Käsitlemme saamamme vastaukset luottamuksellisesti tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen eikä vastaajaa voi tunnistaa jälkikäteen. Toivomme Teidän vastaavan tähän palautekyselyyn, sillä mielipiteenne ja kokemuksenne ovat meille tärkeitä yksikkömme kehittämistyössä. Pyydämme palauttamaan kyselylomakkeen mukana tulevassa vastauskuoressa nimettömänä.

Kiitos jo etukäteen osallistumisestanne!

Terveisin

Mirketta Aaltonen

LIITE 5

Vastaa kysymyksiin ympäröimällä mielestäsi sopiva vaihtoehto.

xxx kasvuympäristönä:

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
xxxssa on tarvittava määrä henkilökuntaa	5	4	3	2	1
xxxssa on tuttu ja pysyvä henkilökunta	5	4	3	2	1
xxxssa on myönteinen ja kannustava ilmapiiri	5	4	3	2	1
xxx on turvallinen paikka asua	5	4	3	2	1
xxx tarjoaa riittävästi harrastusmahdollisuuksia	5	4	3	2	1

Kehittämideoita ja ehdotuksia xxxn parantamiseksi kasvuympäristönä:

---

xxxn päivittäinen toiminta:

Päivittäisestä ravinnosta, ulkoilusta ja lepoajoista huolehditaan mielestänne riittävästi	5	4	3	2	1
Kouluasioista huolehditaan riittävästi	5	4	3	2	1
Kiinnostuksen kohteet ja minulle merkitykselliset asiat huomioidaan riittävästi päivittäisessä toiminnassa	5	4	3	2	1
Saan xxxn henkilökunnalta riittävästi huomiota ja läheisyyttä	5	4	3	2	1
Palaan mielellään loman jälkeen takaisin xxxn	5	4	3	2	1
Minulla on xxxssa kavereita	5	4	3	2	1
Kerron kotona ja kavereille xxxn asioista myönteisesti	5	4	3	2	1
Tunnen olevani pidetty xxxn henkilökunnan keskuudessa	5	4	3	2	1
Tunnen olevani pidetty xxxn muiden nuorten keskuudessa	5	4	3	2	1
Olen tyytyväinen saamaani hoitoon ja kasvatukseen xxxssa	5	4	3	2	1

Kehittämisideoita ja parannusehdotuksia xxxn päivittäiseen toimintaan:

Ruusuja ja risuja:

KIITOS!